

VESZPRÉM VÁRMEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

HATÁROZAT

Szám: 23/2024. (V.15.) határozat

Tárgy: A Veszprém vármegyei környezetvédelmi program 2023. évi alakulásáról szóló beszámoló elfogadásáról

---

A Veszprém Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése megtárgyalta a „*Beszámoló a Veszprém vármegyei környezetvédelmi program 2023. évi alakulásáról*” tárgyú előterjesztést és az alábbi döntést hozta:

A Veszprém Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése a 86/2018. (IX.27.) MÖK határozattal jóváhagyott Veszprém Megye Környezetvédelmi Programja 2018-2022, valamint a 62/2023. (XI.23.) határozattal jóváhagyott Veszprém Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2027 című dokumentációban foglaltak alapján elkészített, Veszprém Vármegye Környezetvédelmi Programjának 2023. évi alakulásáról szóló beszámolót a határozat melléklete szerinti tartalommal elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Polgárdy Imre, a vármegyei közgyűlés elnöke

Polgárdy Imre s.k.
vármegyei közgyűlés elnöke

Dr. Imre László s.k.
vármegyei jegyző

A kiadmány hitelül:

BESZÁMOLÓ

VESZPRÉM VÁRMEGYE KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK 2023. ÉVI ALAKULÁSÁRÓL

A beszámolót összeállította: Szóllásné Haraszi Bernadett, területfejlesztési referens

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	2
I. LEVEGŐ.....	3
II. FÖLD, TALAJVÉDELEM	6
III. ERDŐTERÜLETEK.....	8
IV. VÍZGAZDÁLKODÁS.....	9
V. TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM.....	23
VI. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	34
VII. ZAJVÉDELEM.....	38
VIII. KATASZTRÓFAVÉDELEM, KÖRNYEZETBIZTONSÁG.....	39
ÖSSZEFOGLALÓ.....	41

BEVEZETÉS

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban: Kvt.) 46. § (2) bekezdés a) pontjában előírtakra figyelemmel a vármegyei önkormányzat környezetvédelmi programot készít, melyet Közgyűlése hagy jóvá.

A 2018-2022. évekre szóló környezetvédelmi programot a Közgyűlés a 86/2018. (IX. 27.) MÖK határozatával hagyta jóvá, majd 2022-ben, a program hatályának lejártával, és az új, 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program Országgyűlés általi elfogadása után az 58/2022. (XII.7.) MÖK határozattal döntés született a Veszprém Megyei Környezetvédelmi Program megújításáról.

A 2023. év folyamán elkészült **Veszprém Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2027** dokumentuma, melyet a Közgyűlés 62/2023. (XI.23.) határozatával hagyott jóvá.

A környezetvédelmi program a helyzetértékelésen alapul és a vármegye környezeti állapotának fenntartása, fejlesztése, javítása érdekében szükséges feladatokat összegzi. A Veszprém Vármegyei Önkormányzat feladata többek között, hogy figyelemmel kísérje és értékelje a vármegye környezeti állapotát, segítse az önkormányzatok környezetvédelmi, természetvédelmi tevékenységét, igény esetén kapcsolattartó, közvetítő szerepet vállaljon különböző szervezetek, intézmények között.

A környezetvédelmi program megvalósításában a vármegye települési önkormányzatain túl, a hatóságokon át, több érdekelt partner szervezet működik közre. A program a nagyobb egységekben jelentkező, komplex problémák megoldási lehetőségeivel foglalkozik. Átfogó célok és ezek eléréséhez szükséges intézkedések kerültek megfogalmazásra. A programban vannak olyan feladatok, melyekre a vármegyei önkormányzatnak kevés a ráhatása, vagy egyáltalán nincs.

A Kvt. 48/D. § (3) bekezdése beszámolási kötelezettséget ír elő a vármegyei környezetvédelmi program végrehajtásának előző évi alakulásáról. Az 58/2022. (XII.7.) MÖK határozat 4) pontja alapján az új program elfogadásáig a Közgyűlés irányadónak tekintette az előző, 2018-2022-ig hatályos környezetvédelmi programot. A 2023-as évről szóló beszámoló így nagyrészt még az előző környezetvédelmi program végrehajtásának alakulásáról szóló, előző években elkészített beszámolók tematikáját követi.

Jelen beszámoló átfogóan elemzi Veszprém Megye Környezetvédelmi Programjában javasolt intézkedések, feladatok teljesülését.

A Közgyűlési beszámoló készítéséhez 7 környezetvédelemért felelős szervezettől kértünk és kaptunk tájékoztatást a hatáskörükbe tartozó környezeti tényezők állapotváltozásairól.

A beszámoló elkészítéséhez az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (<http://web.okir.hu>), Országos Légszennyezettség Méréshálózat (<http://www.vegominoseg.hu/>) honlapok publikus szakterületi adatai is felhasználásra kerültek, melyek szabadon hozzáférhetőek.

A KÖRNYEZETI ELEMEK ÁLLAPOTA

I. LEVEGŐ

A levegő minőségét az energetika, az ipar, a közlekedés, a mezőgazdaság, a hulladékgazdálkodás és a lakossági tevékenység által történő szennyezés kibocsátása határozza meg.

Magyarországon elkészült az Országos Levegőterhelés-csökkentési Program, melyet a Kormány az 1231/2020. (V.15.) határozatával fogadott el. A program intézkedéseinek eredményeként várhatóan 2030-ig, több mint 50 százalékkal mérséklődhetnek a légszennyezés által okozott környezeti és egészséget érintő kockázatok.

Magyarországon a levegőminőség mérését, értékelését az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat végzi. A hálózat alapvetően két részből áll: az automata állomások folyamatos mérést végeznek, melyek a légszennyező komponensek széles körét ölelik fel; a manuális hálózat pontjain gyűjtött minták elemzése laboratóriumban történik. A levegő minőségével kapcsolatos adatok a www.levegominoseg.hu honlapon kerülnek közzétételre.

Veszprém vármegyében Ajka, Várpalota és Veszprém városokban 1-1 automata mérőállomás, további 16 településen manuális mérőberendezés szolgáltat adatokat. A 2023. évi adatok, a beszámoló összeállításáig - 2024. április 26-ig - nem kerültek közzétételre, ezért az elérhető 2022-es adatok szerepelnek a dokumentációban.

A levegő minőségének 2022. évi értékelése a 6/2011 (I.14.) VM rendeletben meghatározott módszerek szerint, a 4/2011 (I.14.) VM rendeletben megadott egészségügyi határértékek, tájékoztatási és riasztási küszöbértékek, valamint a Légszennyezettségi Index figyelembevételével készült. Az értékelés a mérőállomásokon mért kén-dioxid (SO₂), nitrogén-dioxid (NO₂), nitrogén-oxid (NO_x), szénmonoxid (CO), ózon (O₃), szálló por (PM₁₀) (PM_{2,5}) és benzol szennyezőanyagok adataiból készült.

2022. évi automata mérőállomási adatok

Mérő- állomás	Légszennyezettségi index								Max. légsz. index
	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	PM _{2,5}	Benzol	CO	O ₃	
<i>Ajka</i>	Kiváló (1)	Jó (2)	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)	—	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)
<i>Várpalota</i>	Kiváló (1)	<i>Szennyezett</i> (4)	<i>Szennyezett</i> (4)	Jó (2)	Jó (2)	—	Kiváló (1)	Jó (2)	<i>Szennyezett</i> (4)
<i>Veszprém</i>	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)

Jelmagyarázat: A *dőlt* minősítés kedvezőtlen változás jelöl 2021. évi adatokhoz viszonyítva.

- : nem mérik az adott komponenst

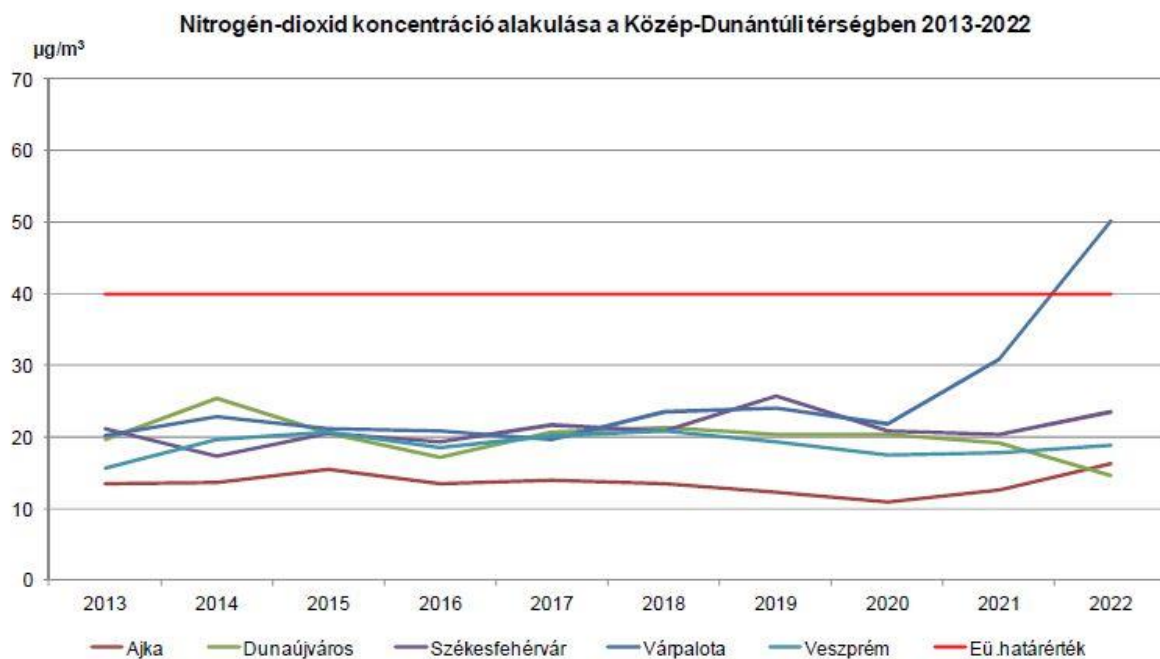
Forrás: OMSZ

Manuális mérőberendezés 2022. évi adatai

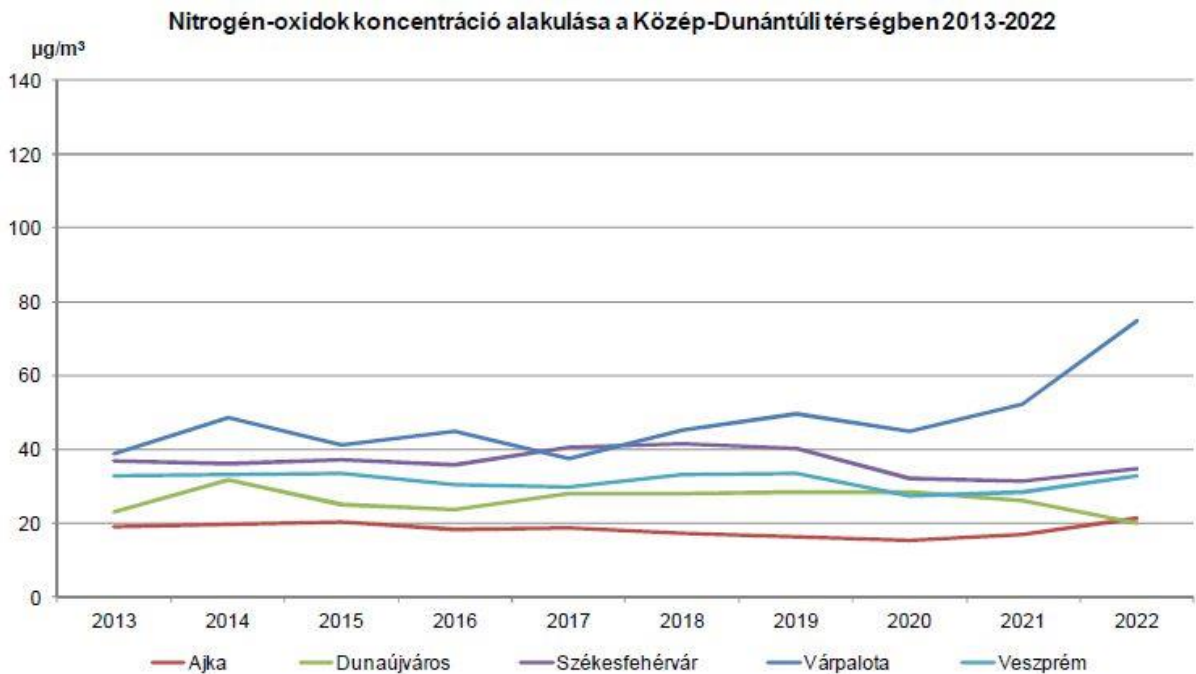
Település	Légszennyezettségi index		
	NO ₂	SO ₂	ÜP
Ajka	kiváló (1)	-	jó (2)
Balatonalmádi	jó (2)	-	-
Balatonfüred	jó (2)	-	-
Balatonfűzfő	kiváló (1)	-	-
Berhida	jó (2)	-	-
Herend	-	-	jó (2)
Királyszentistván	kiváló (1)	-	-
Litér	jó (2)	-	-
Pápa	kiváló (1)	-	-
Pétfürdő	kiváló (1)	-	jó (2)
Sümege	<i>jó (2)</i>	-	-
Tapolca	kiváló (1)	-	-
Várpalota	kiváló (1)	-	jó (2)
Veszprém	kiváló (1)	-	jó (2)
Zánka	kiváló (1)	-	-
Zirc	<i>jó (2)</i>	-	-

Jelmagyarázat: A **vastagított** minősítés javulást jelöl, a *dőlt* minősítés kedvezőtlen változás a 2021. évi adatokhoz viszonyítva.
 - : nem mérik az adott komponenst

Forrás: OMSZ

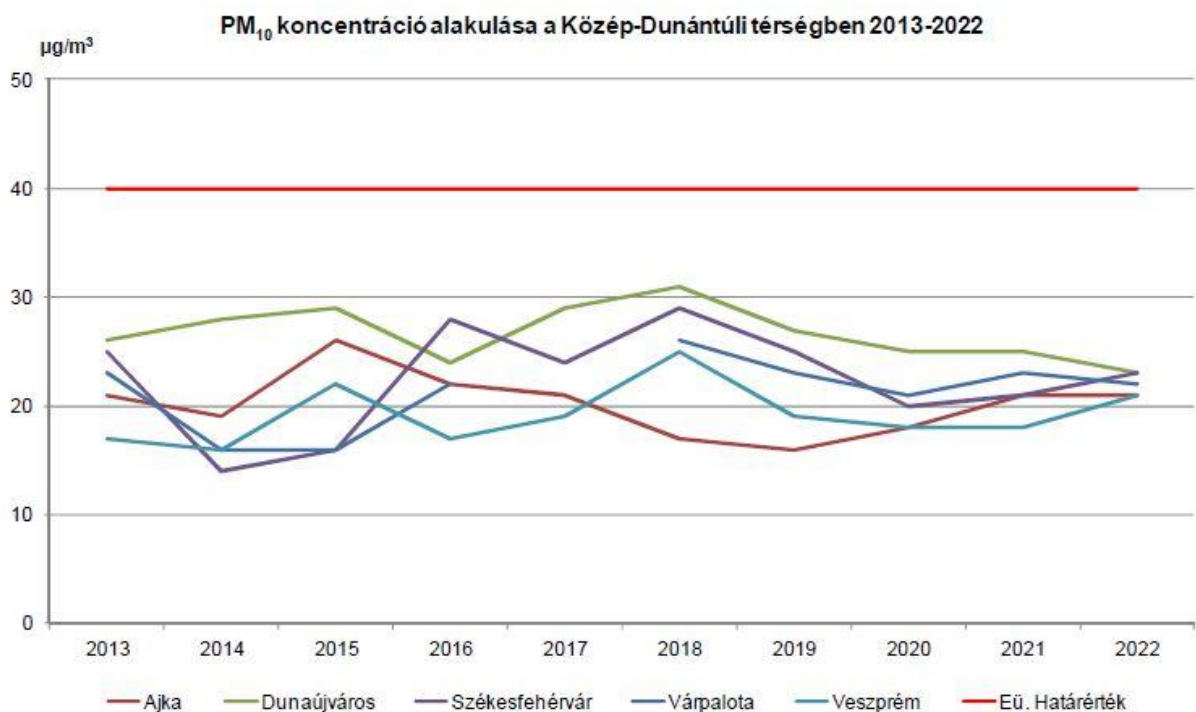

Forrás: OMSZ

Forrás: OMSZ

Szálló por

Forrás: OMSZ

A légszennyezettségi indexek alapján látható, hogy a levegő minősége a településeken jó, vagy kiváló. Ajka, Várpalota és Veszprém városok esetében az automata mérőállomások adatai alapján a szállópor szennyezés nem változott, Veszprémben csökkent. A gépjárművek okozta porkibocsátás csökkent, a gépjárműpark technikai fejlődése és a közúti feltételeinek javulása folytán.

Várpalota vonatkozásában említést érdemel, hogy a *nitrogén-dioxid (NO₂)* mutatónak az automata mérőállomás adatai alapján számított értéke 2022-ben szignifikánsan meghaladta a manuális mérőállomás adatai alapján kapott értéket (50,2 µg/m³, illetve 8,7 µg/m³). Ennek háttérében az Országos Meteorológiai Szolgálat légszennyezettségi adatokat interpretáló kiadványa egyedi okot feltételez, mégpedig azt, hogy a város országos összehasonlításban is kiugróan rossz, automata mérőhálózat eredményei alapján számított nitrogén-dioxid szennyezettségi adatát egy **közelben lezajlott útépités** eredményezte. Ezt támasztja alá, hogy sem a manuális mérőállomás, sem az automata mérőhálózat korábbi évekre vonatkozó eredményei nem mutatnak ilyen kedvezőtlen állapotot.

(Forrás: Veszprém Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2027)

Veszprém vármegyében 9 település kivételével (Bakonybél, Csehbánya, Gecse, Kispirit, Megyer, Németbánya, Öcs, Pápasalamon, Pénzesgyőr) kiépült a gázhálózat, mely lehetőséget biztosít az otthonok környezetkímélő fűtésére. Kedvezőtlen tendencia, hogy a lakosság a magasabb gázárak miatt, ha teheti az olcsóbb, szilárd tüzelést választja, mely lokális légszennyezési problémák kialakulását okozza.

Vármegyénkben elenyésző a szélenergia hasznosítás. A fotovoltaiikus rendszerek elterjedése, mind lakossági, mind közületi szinten növekvő tendenciájú. Veszprém vármegye kedvező helyszín a naperőművek létesítésére, a klímaváltozás hatására pedig a napos órák száma évről évre növekszik a térségben.

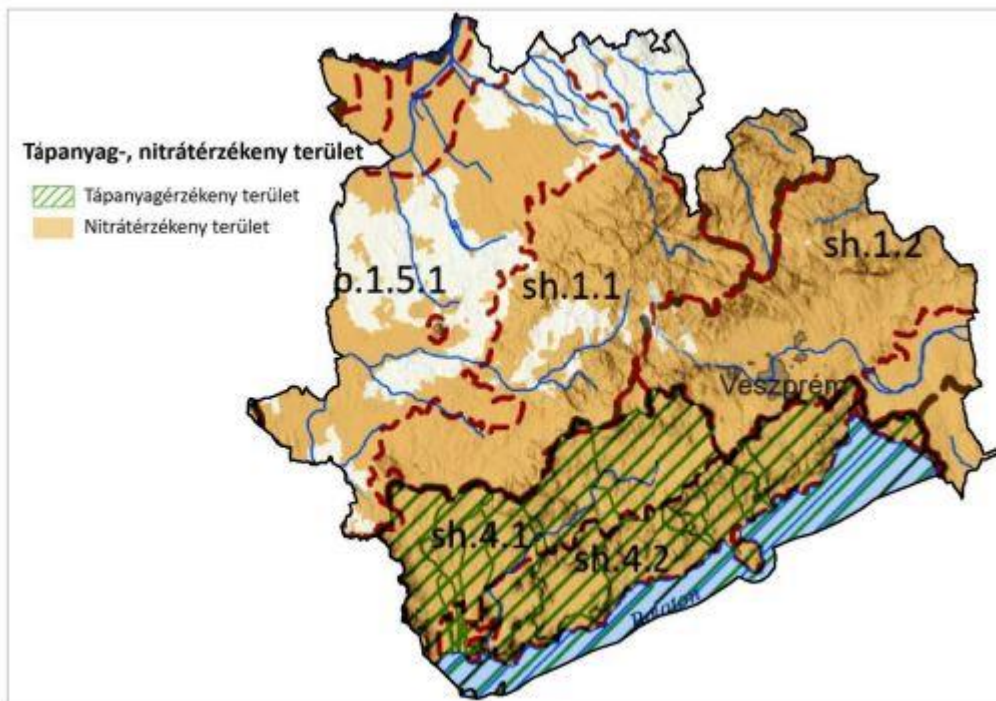
II. FÖLD, TALAJVÉDELEM

A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztály tájékoztatása alapján:

A talajerózióval szembeni megfelelő védekezéssel kapcsolatos jogszabályi előírások érvényre juttatása érdekében, a talajvédelmi hatóság 2023. évben 15 ellenőrzést folytatott le mezőgazdasági területen, melyek közül egy esetben kellett kötelezni a gazdálkodókat az erózió elleni megfelelő védekezésre.

Veszprém vármegye közel 80 %-a nitrátérzékeny terület, a nitrát rendelet előírásainak betartása érdekében a termőföldön a hatósági felügyeletet a talajvédelmi hatóság látja el ellenőrzéseivel. 2023. évben 71 helyszíni ellenőrzés során 4 esetben állapított meg a talajvédelmi hatóság jogszabálysértést, ahol a szükséges eljárást lefolytatta.

Veszprém vármegye tápanyag- és nitrátérzékeny területei

Forrás: Veszprém Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2027

A szennyvíziszap és a szennyvíziszap komposzt, valamint a nem veszélyes hulladékok mezőgazdasági felhasználását engedélyező hatóság a talajvédelmi hatóság.

2023. évben Veszprém vármegyében 139,59 ha nagyságú földrészletre vonatkozóan volt hatályos engedély a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználására. A felhasználás ellenőrzése során jogsértés feltárására nem került sor.

Nem mezőgazdasági eredetű, nem veszélyes hulladék termőföldön való hasznosítására vonatkozóan összesen 196 ha nagyságú területre voltak hatályos engedélyek, mely felhasználások során jogsértés nem került megállapításra a tavalyi évben.

A hígtrágya mezőgazdasági felhasználása a talajvédelmi hatósághoz történő bejelentés alapján lehetséges. 2023. évben 6740 ha nagyságú területre vonatkozóan volt hatályos igazolása a bejelentő gazdálkodóknak hígtrágya termőföldön történő felhasználásához. A tavalyi évben lefolytatott 9 ellenőrzés során az előírások be nem tartása miatt egy esetben kellett eljárni a hatóságnak jogszabályi előírások figyelmen kívül hagyása miatt.

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX tv. 33. § (1) szerint az állam, a talajok minőségi változásainak, környezeti állapotának folyamatos figyelemmel kísérése céljából országos Talajvédelmi Információs és Monitoring rendszert (a továbbiakban: TIM) működtet. 2023-ban a Veszprém megyei 84 TIM ponton a talajminták megvétele és laboratóriumba szállítása hiánytalanul megtörtént.

A mező- és erdőgazdasági légi munkavégzésről szóló 44/2005. (V. 6.) FVM–GKM–KvVM együttes rendeletet 3/A. § (1) bekezdése szerint a légi permetezést a kezelés helye szerint illetékes vármegyei kormányhivatal engedélyezi.

2023. évben Veszprém vármegyében 10 esetben, 391,84 ha területen végeztek légi permetezést. Az elvégzett légi növényvédelmi beavatkozások ellenőrzései során megállapítást nyert, hogy az engedélyekben foglalt előírások betartásra kerültek.

2023-ban a gazdálkodók növényvédő szer felhasználását 109 esetben vizsgálta a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal, mely ellenőrzések során tapasztaltak alapján 2 esetben kellett eljárást indítani jogszabálysértés miatt. A növényvédő szer forgalmazása tárgyában lefolytatott 63 ellenőrzés eredményeként 7 esetben kellett eljárni a hatóságoknak jogsértés miatt.

III. ERDŐTERÜLETEK

Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály tájékoztatása alapján:

Veszprém vármegyében az erdőterület nagysága lényegében nem változott 2023-ban. Az új erdőtelepítési pályázati jogcímet 2016-ban hirdette meg Magyarország Kormánya, amelyre 2023-ban 3 db telepítési tervet nyújtottak be az erdőgazdálkodók, így 14,67 ha új erdő telepítésének engedélyezését kérelmezték. A vármegyében működő két erdőgazdaság, a Bakonyerdő Zrt. és a VERGA Zrt. további 13 erdőtelepítési tervet nyújtott be 61,69 ha-on, így összesen a vármegyében 56,41 ha erdőtelepítést terveztek 2023-ban. A létrejövő új erdők főfafaja a magán erdőgazdálkodóknál elsősorban cser és tölgy, míg az erdőgazdaságoknál cser, kocsánytalan tölgy és szürke nyár.

Az erdőterület kivonások és a térképi javításból eredő területváltozások, valamint a talált erdők, a vármegye erdőterületét valamelyest megváltoztatják, tehát jelenleg Veszprém vármegye faállománnyal borított erdőtervezett területe 135.726 ha, melynek közel 60%-a nem faanyagtermelést szolgál, hanem védelmi, illetve közjóléti rendeltetésű. A teljes erdőtervezett terület (tisztásokkal, cserjésekkel, nyiladékokkal, vadföldekkel, erdei tavakkal) ennél 19.024 ha-ral nagyobb. A vármegye erdőterületének 65%-a állami tulajdonban lévő erdő, melynek legnagyobb részét a vármegyében jelen lévő erdőgazdaságok (Bakonyerdő Zrt., VERGA Veszprémi Erdőgazdaság Zrt., Budapesti Erdőgazdasági Zrt.) kezelik.

A 2009-es erdőtörvény hatálybalépése óta a vágásos üzemmódon kívül választani lehet a folyamatos erdőborítást szolgáló egyéb üzemmódokat is. Az ilyen üzemmódú területek az erdőtörvény kényszerítő hatása, a gazdálkodók szemléletváltása, és nem utolsósorban a támogatások miatt kezdetben gyorsan növekedtek, 2016-ra azonban a növekedés megtorpant, és inkább átrendeződés mutatkozik ezen új üzemmódok között. Természetesen a törvény kényszerítő hatása továbbra is garantálja ezen új üzemmódú területek arányának növekedését az állami szektorban. Veszprém vármegye bakonyi területei kiemelten jó adottságokkal rendelkeznek a folyamatos erdőborítást szolgáló erdőkezelés megvalósítására, hiszen természetközeli bükkösök a legalkalmasabbak e kezelési mód megvalósítására, az ún.

örökerdők létrehozására. A folyamatos erdőborítással járó erdőgazdálkodásban az állami erdőgazdaságok továbbra is vezető szerepet töltenek be.

Az elmúlt évek aszályos időjárása következtében több esetben fordult elő erdőpusztulás, de számos másodlagos károsító is kimutatható a fenyő, a cser és a magas kőris állományokon. A károsítással érintett erdőterületeken az erdőgazdálkodók az elpusztult faállomány helyén, őshonos hazai fafajokkal folyamatosan végzik az erdők felújítását. Ugyanakkor féltő, hogy újabb fafajok pusztulása is be fog következni, hiszen a klímaváltozás hatására az egyes fafajok határtermőhelyein átrendeződés mutatkozik, ami néhol drasztikus, néhol kevésbé látványos, de mindenhol jelen van.

2023. évben a fokozott társadalmi elvárásoknak megfelelően, tovább folytatódott az erdők közjóléti szerepének növelését szolgáló létesítmények, kilátók, tanösvények, erdei pihenőhelyek, tornapályák építése.

IV. VÍZGAZDÁLKODÁS

A felszíni és felszínalatti vizek helyzetével és azok védelmével kapcsolatos vízügyi tevékenységek ismertetése a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóságtól (továbbiakban: Igazgatóság) kapott adatszolgáltatáson alapszik:

A vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet 1. melléklet 4. pontja szerint a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság működési területe nem tartalmazza Veszprém vármegye teljes területét. A vármegyéből Egyházaskesző, Kemenesszentpéter, Malomsok, Marcaltó, Várkesző közigazgatási területe az Észak-dunántúli, míg Kemeneshőgyész és Magyargencs települések a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság illetékességi területét képezik.

Vízrendezés és öntözés

A 2023. évben indult új Közös Agrárpolitika keretében új agrártámogatási rendszer lép életbe. A korábbiakhoz képest nagyobb hangsúlyt kap a zöld elvárásoknak való megfelelés.

Az eddig ismert helyes mezőgazdasági és környezeti állapot előírások 2023-tól „az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapról, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapról nyújtott támogatások igénybevétele során alkalmazandó feltételekről” szóló 14/2023. (IV. 19.) AM miniszteri rendeletben kerültek meghatározásra, valamint az alábbi fő változásokkal kerültek kiegészítésre.

Új elemként jelent meg a vizes élőhelyek és lápok védelme, azonban a tagállami sajátosságok és a szükséges végrehajtási feladatok előkészítése miatt ezen előírás bevezetése csak 2025-től esedékes.

A vizes élőhelyek és a tőzeglápok hozzájárulnak a magas kötött-szén tartalmú talajok védelméhez, ezáltal elősegítik a szénmegkötést és hozzájárulnak a klímaváltozás elleni küzdelemhez.

A vízfolyások menti védősávokon egységes szabályozás alá került a műtrágya és a

szervestrágya kijuttatása, megtartva a szervestrágyára vonatkozó szigorúbb előírásokat, valamint a növényvédőszer-használat tiltását, a vízfolyástól számított 5 méter széles sávon belül. A vízvédelmi sávok és a kialakításukra vonatkozó intézkedések együttesen járulnak hozzá a vízszennyezés elleni védelemhez, ezáltal csökkentve a felszíni és felszín alatti víztestek állapotának romlását.

Az erózió elleni védekezés érdekében a 12 %-nál meredekebb lejtésű területeken az eddig ismert szabályozásokon túl a korlátozás alá eső növények köre kibővítésre került az összes kapás kultúrára, beleértve a kukorica és a napraforgó, valamint az őszi káposztarepce 24 cm-nél nagyobb sortávolságon való termesztését is.

Ezeket a fajokat csak szintvonalasan vagy erózió elleni védősávok beiktatásával, vagy direktvetésben lehet termesztani. Az előírás célja az erózió elleni védekezés, a humusztermőréteg megtartása és a talajminőség megőrzése.

Az ültetvények esetében két előírás is bevezetésre került. A 12% meredekebb lejtőn lévő ültetvényeknél sorköz takarás kialakítása mulcsozással, vagy egynyári növényvel, valamint az ültetvény kivágását követően, amennyiben a gazdálkodó újra szeretné azt telepíteni, talajtakarás biztosítását írta elő a törvényhozás.

Az előírás célja a talajvédelem biztosítása a legérzékenyebb időszakokban, a talajtakarás ugyanis véd az erózió ellen, segíti a szénmegkötést és megelőzi a kipárolgással való vízvesztést, emellett a talajtakaró növény termesztése és beforgatása hozzájárul a talaj szervesanyag tartalmának növeléséhez, a talajszerkezet és a talajpotenciál javításához.

Vízkezelés-gazdálkodás, vízvédelem

2023. évi Veszprém vármegyei felszín alatti vízhasználatok:

Nyilvántartásuk szerint Veszprém vármegyében 2023. évben vízjogi engedély alapján 18 db új termelői kutak létesült. A létesült kutak 1-1 kivétellel locsolási céllal létesültek, főképpen a Balaton közvetlen vízgyűjtőgazdálkodási alegységen a k.4.2 karszt víztestet igénybevételeivel.

A vármegye területén összességében 41 178 837 m³/év a lekötött vízmennyiség a felszín alatti vizeket tekintve. A felszín alatti víz típusa szerint: 85,2 % karsztvíz, 11,4 % rétegvíz, 2,7 % talajvíz és 0,6 % hasadékvíz.

Ennek megoszlása felhasználási célok szerint: állattartással összefüggésben 2,06 %, öntözési célú 1,73 %, gazdasági egyéb célú 8,40 %, gazdasági ivó célú, 2,58 %, fürdő célú, 1,69 %, közcélú pedig 82,9 %, gyógyászati célú 0,08%, halgazdasági célú 0,18 %, megújuló energia céllal 0,32%.

A statisztikai kimutatásba nem kerültek bele a nyilvántartásban nem található, önkormányzati engedélyezésű vízhasználatok (és természetesen az engedély nélküliek sem).

2023. évi Veszprém vármegyei felszíni vízhasználatok:

A felszíni vízkezelésből történő ipari célú engedélyezett vízkivétel Veszprém vármegyében: 18 539 150 m³/év. A legjelentősebb vízfelhasználó a Nitrogénművek Zrt. A 2023. évben új vízjogi létesítési/üzemeltetési engedély nem került kiadásra.

Közcélú felszíni vízkivételre Veszprém vármegyében összesen: 3 700 480 m³/év lekötött vízmennyiség ismert. A legjelentősebb vízfelhasználó a DRV Zrt. 2023. évben nem került kiadásra új létesítési, üzemeltetési engedély.

Gazdasági célú ivóvízhasználatra engedélyezett vízkivétel: 10 908 m³/év Veszprém vármegyében. 2023. évben nem került kiadásra új létesítési, üzemeltetési engedély.

Öntözési (- és locsolási) célú engedélyezett vízkivétel felszíni vízből a vármegyében összesen: 1 250 152 m³/év. A 2023. évben kiadásra került új elvi vízjogi engedélyek: Pápa, Darza-menti, öntözésfejlesztés, valamint a Papa, Séd-menti öntözésfejlesztés. A 2023. évben a következő 5 vízjogi létesítési engedély került kiadásra: Tihany 2030, Tihanyi Legenda Program I/A ütem-zöldterület fejlesztés a hajóállomás környékén: locsolórendszer kialakítása a Tihany 572, 573, 574 hrsz.-ú ingatlanokon. A 2023. évben Zirc-Aklipusztá 087/6, 087/2, 087/1, 090/3 hrsz., öntözővíz tározó és öntözőtelep tárgyában került kiadásra új vízjogi üzemeltetési engedély (érvényességi idő tekintetében).

Tározók (halastavak, horgásztó, egyéb tavak) tekintetében a vármegye területén: 15 792 318 m³/év lekötött vízmennyiség ismert. 2023. évben új elvi vízjogi, illetve létesítési engedély nem került kiadásra. Új vízjogi üzemeltetési engedély tekintetében a 2023. évben a Németbánya 02/3 hrsz.-ú ingatlanon lévő dísztó (érvényességi idő meghosszabbítása) került kiadásra.

Egyéb vízkivételek (vaditátás, tűzvíz kivétel) tekintetében 900 m³/év a vármegye területén a lekötött vízmennyiség. 2023. évben nem került kiadásra új vízjogi létesítési/üzemeltetési engedély.

Vízminőségi kárelhárítási események

Veszprém vármegyében, illetve a működési területén bekövetkező vízminőségi káresemények kárelhárítási munkáit a 90/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet értelmében az Igazgatóság koordinálja.

2023-ban az alábbi, vízminőségi kárelhárítási készültség elrendelését igénylő események történtek:

Bakonytamási, Hathalom-pusztá, illegális szennyvíz leürítés

A káresemény rövid leírása:

2023. május 19-én 13 óra 47 perckor érkezett az értesítés a Veszprém Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságtól, hogy Bakonytamásiban, Hathalom-pusztá mellett illegális szennyvíz leürítést tapasztaltak a Bornát-érnél. A rendőrség nyomozást indított környezetveszélyeztetés miatt, a vízügyi hatóság helyszíni szemlét és mintavételt végzett, amelyre tekintettel II. fokú vízminőségi kárelhárítási készültség elrendelése volt indokolt. A hatóság kötelezte a károkozót a felszínen maradt anyag eltávolítására. Beavatkozásra és további megfigyelésre nem volt szükség, így a készültséget május 19-én megszüntették.

Hígrágya bevezetés a Gerence-patakba

A káresemény rövid leírása:

2023. május 24-én a Veszprém Megyei Szakaszmérnökség munkatársa észlelte, hogy a Takácsi melletti Zsigmondháza-pusztá állattartó telep melletti csapadékvízlevezető árokban hígrágya folyik a Gerence-patak felé. Az árok nem az Igazgatóság kezelésében van. Az árkot elgátolták munkatársaik. A beavatkozásra tekintettel az Igazgatóság III. fokú vízminőségi kárelhárítási készültséget rendelt el. A Veszprém Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság helyszíni szemlét tartott, és kötelezte a telepet az árok kitakarítására. Ennek elvégzéséig a III. fokú készültséget fenntartották.

Május 25-én a hígtrágya elfolyással érintett árok kotrását a szennyező elvégezte, így a III. fokú vízminőségi kárelhárítási készütséget megszüntették.

Közúti baleset a Csopaki-séd mellett, Csopaknál

A káresemény rövid leírása:

2023. augusztus 14-én 16:45-kor bejelentés érkezett a Vízügyi Hatóságtól, hogy a 73-as út mentén egy betonkeverő kamion az út melletti Csopaki-sédbe borult. A kamionból gázolaj, a mixeréből beton jutott a patakmederbe. A Katasztrófavédelem a műszaki mentést megkezdte. A patakba jutott gázolaj eltávolítása miatt beavatkozásra volt szükség, így az Igazgatóság III. fokú vízminőségi kárelhárítási készütséget rendelt el. A beavatkozást követően a szennyezésnek nem maradt nyoma, amelyre tekintettel a III. fokú vízminőségi kárelhárítási készütséget augusztus 17-én megszüntették.

Nyers szennyvíziszap az Eger-vízben, Nemesgulács alatt

2023. október 16-án bejelentés érkezett a Vízügyi Hatóságtól, hogy nyers szennyvíziszap került az Eger-víz medrébe a nemesgulácsi szennyvíztisztító telepről.

A bejelentés alapján az Igazgatóság mederőre helyszíni bejárást végzett, ahol megállapította, hogy a probléma valóban fennáll, a 71-es főúttól délre (kb. 2+200 szelvény) már csekély számú döglött hal is található a mederben. A fenti bejelentés nyomán a Vízügyi Hatóság helyszíni mintavételt végzett, az Igazgatóság II. fokú vízminőségi kárelhárítási készütséget rendelt el.

A nemesgulácsi szennyvíztisztító telepen október 26-ig befejeződött a technológia helyreállítása, a biológiai rendszer teljes műtárgy kapacitással újra működött. A helyszíni bejárás alapján egyeztetés történt a DRV Zrt.-vel a szennyezett mederszakasz tisztításáról. A munkálatokat október 26-án reggel 6 órától kezdték meg. A munkavégzés megkezdésére tekintettel az Igazgatóság III. fokú vízminőségi kárelhárítási készütséget rendelt el. Október 26-tól kezdve a DRV Zrt. mindennap két szippantós gépjárművel, több fordulóval távolította el az ikermederbe került iszapot. A kitermelt iszapot a tapolcai szennyvíztelepre szállították. A munkavégzést a DRV Zrt. november 22-től átmentileg felfüggesztette, a további lehetséges beavatkozásról a vízügyi hatósággal és az Igazgatósággal is egyeztetnek. A beavatkozás szükségességére tekintettel a III. fokú vízminőségi kárelhárítási készütség továbbra is fennáll. A vízminőségi esetek a kárelhárítások keretében sikeresen felszámolásra kerültek, vagy a szennyezők természetesen lebomlottak, tartós környezetkárosodást nem okoztak.

Víziközmű vonatkozás

Jelenleg nincs pályázati kiírás beadási határidővel, így újonnan induló fejlesztés sem szennyvízelvezetés és tisztítás tekintetében.

A korábban megkezdett fejlesztések elkészültek, folyamatban van még Öskü, Pétfürdő és Várpalota szennyvíztisztító telepének fejlesztése.

Vízrajzi vonatkozás

- Operatív Vízhiany Értékelő és Előrejelző Rendszer részeként új aszálymonitoring állomás létesült Mencshelyen.
- „Átfogó környezeti megfigyelő és tájékoztató rendszer a Balatonon” című projekt (KEHOP-1.1.0-15-2017-00012) keretében 4 db szigetüzemű monitoring állomás létesült a Balaton medencéjében.

- „Preventív intézkedések a Balatont érintő vízminőségi problémák hosszútávon fenntartható kezelésére” (KEHOP-1.3.0-15-2017-000018) projekthez kapcsolódóan a Lesence szűrőmezőn a felszíni mennyiségi és minőségi monitoring állomások kivitelezése folyamatban van.

A KDTVIZIG Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökségének vízügyi tevékenysége 2023. évben:

A Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség működési területe Veszprém Vármegye nagy részét lefedi. A működési területhez nem tartoznak hozzá közvetlenül a Balaton-parti és a Balaton-felvidéki területek, valamint a Marcal környékén lévő községek kivéve Kemenesszentpéter, Várkesző közigazgatási területét, valamint Egyházaskesző, Kemeneshőgyész, Magyargencs, Malomsok, Marcaltó közigazgatási területének a Marcal medrébe és bal partjára eső részét.

A Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség a területén folyamatosan vízrajzi monitoring rendszert üzemeltet. Az üzemeltetéshez hozzátartozó karbantartási, felújítási munkákat elvégzi.

A korábbi években a Veszprém Vármegyét érintő EU finanszírozott projektek közül megemlíthetjük a Séd-Sárvízi Malomcsatorna hosszú távú fejlesztési programját, amely program a 2012. évben zajlott le. A felújított meder és műtárgyainak fenntartásáról a kötelező fenntartási feladatok keretében a Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség folyamatosan gondoskodik.

A vizek biztonságos levezetése érdekében a Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség a területén több mederfenntartási feladat mellett 2023. évben számos iszapoló kotrást végzett el. Az iszapoló kotrások részben saját erőből, részben vállalkozó megbízásával történtek, a Hunyor-patak Csögle-Egeralja közötti szakaszán, a Kígyós-patak Szentimrefalva térségében, az Eger-víz Tapolca-Diszel térségében, Tapolca-patak Tapolca térségében, Gerence-patak Vaszar térségében és még számos helyen. Veszprémben a Veszprémi-Séd vízfolyás medrét állította helyre a Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség Jutaspuszta térségében.

A Kislódi-tározó - amelynek célja Kislőd község árvízi védelme a vízgyűjtő területéről érkező, sokszor nagymennyiségű hordalékkal kevert víztől, illetve öntözési lehetőség biztosítása a környező mezőgazdasági területek számára - közfoglalkoztatási mintaprogram keretében épült meg a 2014. évben. Azóta a tározó nem kapott üzemeltetési engedélyt, ideiglenesen a KDTVIZIG Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökségét bízták meg a tározó üzemeltetésével. A Kislódi-tározón a kaszálási és egyéb üzemeltetési feladatokat 2023. évben is elvégezték.

A Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség a Kislódi-tározón kívül még a Nagyteveli- és a Devecseri-tározót (Székpusztai-tározót) üzemelteti. A tározókon 2023. évben az üzemeltetési szabályzatban előírt üzemeltetési, karbantartási feladatok elvégzése megtörtént.

A KDTVIZIG Veszprém Vármegyei Szakasz mérnöksége összesen mintegy 1050 km vízfolyás kezelését végzi. Saját működési területén folyamatosan figyelemmel kíséri és dokumentálja a hódok tevékenységét.

A KDTVIZIG Veszprém Vármegyei Szakasz mérnöksége 2015 decemberében kezdte el dokumentálni a hódnyomokat, a sokasodó észlelések miatt. Az első észlelések 2005-2007. években a Torna-patakon, Kislőd-Ajka térségében voltak. 2015 tavaszán Kisszőlősnél a Hajagos-patakon és Ajkán a Csinger-patakon készültek az első feljegyzések. 2017. tavaszára a

megyében 21 helyen dokumentálták a hódok nyomait. 2018. februárjára a dokumentált hódnyomok helyszínei az előző évben nyilvántartott helyszínekhez képest több mint duplájára nőttek. 2019. májusára a Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökség több mint 90 hódok által lakott helyet tartott számon a működési területén. Az elmúlt években ez a 90-100 közötti szám állandósulni látszik a hódok által lakott területek tekintetében, míg a helyszínek kisebb-nagyobb mértékben változnak. A 2023. évben a KDTVIZIG Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökségének működési területén 55 gátbontást jelentett a hatóságok felé, ebből néhány egyéb okok miatt nem valósult meg.

Veszprém Vármegye jelentős része meglehetősen erodált területnek számít. Az erózió természetes folyamat, de a hatása sok szempontból káros. Következései (pl. az akkumuláció) rendszeres feladatot adnak az Igazgatóságnak. A KDTVIZIG Veszprém Vármegyei Szakasz mérnöksége 2018-ban elkezdte dokumentálni az eróziós területeket, a medrekben egyre nagyobb mértékben megjelenő lemosott talaj, hordalék miatt. A legnagyobb problémának a mezőgazdasági területek árkos-szakadékos erózióját ítélik. A korábbi évekhez viszonyítva pozitív jellegű lényegi előrelépés nem történt a 2023. évben sem. Az év nagy része nyugodalmasnak volt tekinthető, azonban az év második felében a már meglévő eróziós nyomok tovább fejlődése volt megfigyelhető. Különösen igaz ez egyes ajkai területekre, illetve az Öreg-Bakony térségére. Véleményük szerint a megelőzést kellene előnyben részesíteni, vizsgálni a folyamat minden elemét, és olyan megoldást találni, mely minden érdekelt számára elfogadható. A műszaki megoldások (pl.: hordalékfogó gátak, vízmosáskötések) csak a kialakult helyzetek tüneti kezelése. Szerencsésebb volna az eróziós területeken olyan agrártechnológiát alkalmazni és olyan gazdálkodást folytatni, ami nem segíti a talaj lepusztulását.

A KDTVIZIG Veszprém Vármegyei Szakasz mérnöksége működési területén az elmúlt években több helyen észlelte, hogy a szennyvíztisztító telepek egy része száraz mederbe engedi tisztított szennyvizét. Ezért úgy gondoljuk, hogy a tisztított szennyvizek határértékeit mielőbb felül kellene vizsgálni, s a jövőben várható telepkorszerűsítéseket már az új határértékeknek megfelelően kellene elvégezni. 2023. évből erre egy jó példa a Nemesgulácsi szennyvíztisztító telep. A Nemesgulácsi telep tisztított szennyvizének befogadója az Eger-víz (3+850 km szelvényben). A „Preventív intézkedések a Balatont érintő vízminőségi problémák hosszútávon fenntartható kezelésére” című (KEHOP-1.3.0-15-2017-00018) projekt során kialakított Eger-víz 3+714 - 3+890 párhuzamos mederszakasz zsilippel lezárt (bal oldali) ágába 2023.10.16-án nagymennyiségű szennyvíziszap került, a Nemesgulácsi szennyvíztisztító telep meghibásodásából kifolyólag. A párhuzamos meder a Nemesgulácsi szennyvíztisztító telep tisztított szennyvizének minőségi problémái miatt lett kialakítva. A tervezés során az volt az elgondolás, hogy a tisztított szennyvízzel érkező ülepedő anyagot ebben a mederszakaszban „megfoglaljuk”, időnként eltávolítjuk, ezzel védve a Balatont az innen bekerülő többlettápanyagtól és iszaptól. Az ikermederből történő iszap eltávolítása még nem fejeződött be, jelenleg is I. fokú készütség van elrendelve a területen. A KDTVIZIG Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökségének működési területén több problémás szennyvíztisztító telepet ismerünk, melyek normál üzemrendben is szemmel láthatóan nem megfelelő minőségű tisztított szennyvizet engednek a befolyóba.

Problémát jelentenek a KDTVIZIG Veszprém Vármegyei Szakasz mérnökségének működési területén az illegális szennyvízbevezetések. Ezeknek nagy része feltáratlan. A 2020. évben a

Szakaszmérnökség bejelentést tett az Igazgatóság felé, a Békatói-árokba bevezetett illegális szennyvíz miatt. A probléma azóta sem szűnt meg, a mederben már több cm vastagon bűzös szürke iszap, az illegális bevezetésnél pedig WC-papír maradványok találhatóak.

A KDTVIZIG Veszprém Vármegyei Szakaszmérnökségének működési területén egyre nagyobb mennyiségű illegális hulladék elhelyezés történik. Vannak olyan hulladék kupacok („hegyek”), melyek több éve ki vannak helyezve a természetbe. Ilyen például a Lesencetomaj 01691 hrsz.-ú ingatlanon jogellenesen elhelyezett bazaltgyapot. A Szakaszmérnökség 2019. évben jelezte a hatóságok felé a jogellenesen elhelyezett bazaltgyapot „hegyeket”. Az eljárást a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálya 2021. 11. 04-én zárta le (VE-09/KTF/07058-10/2021), a hulladékot nem kell elszállítani, sem elföldelni. Ez a döntés számunkra aggodalomra ad okot. A kőzetgyapot az ásványi alapanyagokból előállított hőszigetelő anyagok egyik fajtája. Lazán összetapadó ásványi szálacskákból áll. A kőzetgyapottal végzett munka során pormaszk és védőkesztyű viselése szükséges. A védőfelszerelésre azért van szükség, mert hajlamosak a kis hajszál vékonyságú kőzetszálak töredezni. A levegőbe került kőzetgyapot szálacskákat belélegezve szilikózist okozhatnak a tüdőben, bőrbe jutva a bőr gyulladását okozhatják. Mi történik ezekkel a töredezett, szabad szemmel szinte láthatatlan szálakkal a szabad ég alatt? A szél milyen messzire viszi el ezeket a szálakat, mekkora területen lélegzik be az élőlények? Mi történik a növényekkel, ha ez az anyag levelekbe befűrődik? Ha vízbe kerül (szél vagy csapadék által), milyen hatással van a kopoltyúval lélegző fajokra? Mi történik a kétélűekkel, ha érintkeznek az anyaggal? Ha a nagyobb szálakat madarak fészekanyagának használják. mi történik a fiókákkal, akik szintén érintkezésbe kerülnek az anyaggal? Mi történik, ha ez az anyag bekerül a táplálékláncba, milyen hatással lesz ez az állatok (emberek) emésztőszervrendszerére? Mi történik az anyaggal napfény, savas eső, extrém meleg, egyéb klímaváltozással összefüggő szélsőséges időjárási körülmények között? A Világos-mellékág mellett elhelyezett nagymennyiségű hulladékot a Világos-patak a 7,5 kilométerre lévő Balatonba viszi, mely természetvédelmi és turisztikai szempontból is kiemelt terület. Ott mi történik azokkal, akik kapcsolatba kerülnek az anyaggal?

2023. évben a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóságnak nagy problémát jelentettek a kezelésében lévő területeken megjelenő illegális hulladékok. Ezeknek a hulladékoknak nem csak az elszállítási és leadási költsége magas, hanem vannak olyan hulladékok (pl.: traktorgumi), amit a hulladékkezelők nem vesznek át. A Veszprémi-Séd partjáról, Berhida társágéból a Veszprém Vármegyei Szakaszmérnökség több traktor pótkocsival szállította el a hulladékot.

2023. évben KDTVIZIG Veszprém Vármegyei Szakaszmérnöksége elkezdte megfigyelni, és dokumentálni bizonyos vízügyi szempontból fontos inváziós növények (cseh óriáskeserűfű, selyemkóró, csavarhínár, kaukázusi medvetalp, bíbor nebáncsvirág, magas aranyvessző, bálványfa) megjelenési helyeit.

Az állami tulajdonú vizek és vízellátási társaságok átvételi eljárása 2018 végével még nem zárult le, de 2016-2023. közötti években vízfolyást a KDTVIZIG Veszprém Vármegyei Szakaszmérnöksége nem vett át. A 2015-ben átvett vízfolyások fenntartási feladatait a Veszprém Vármegyei Szakaszmérnökség az éves költségvetésben megszabott keretek mértékéig folyamatosan végzi.

A Balatoni Vízügyi Kirendeltség vízügyi tevékenysége 2023. évben

2023-ban lezárult a Balatont érintő 3 projekt kivitelezése, amelyek a Balaton vonatkozásában Veszprém vármegyét is érintik:

- „Balaton levezető rendszer korszerűsítése” projekt kapcsán új hajózárszilip, vízszintszabályzó zsilip, illetve a kiliti mederszakaszon a mederelzáró műtárgy építése befejeződött, átadásuk 2023. év végén megtörtént. A Sió-csatornán a mederrendezési munkálatok során a Sió rézsűrendezési, töltésáthelyezési és -rekonstrukciós, illetve kotrási munkák, valamint depóniarendezés valósult meg. A tárgyi évben a régi leeresztő zsilip bontási munkálatai megtörténtek, a projekt novemberben lezárult.

- „Átfogó környezeti megfigyelő és tájékoztató rendszer a Balatonon” projekt a Balaton vízterületén létesítendő hidrológiai, vízminőségi és meteorológiai célokat szolgáló szigetszerű mérőhelyek kialakítását tartalmazza. A tóközepi állomások átadásra kerültek a siófoki, a szemesi, a szigligeti és a keszthelyi medencében.

- „Preventív intézkedések a Balatont érintő vízminőségi problémák hosszútávon fenntartható kezelésére” elnevezésű projekt kivitelezési szakasza befejeződött, melyek keretén belül 10 db É-i parti betorkolló kisvízfolyás torkolati szakaszán vízminőségvédelmi fejlesztésére, valamint 2 db szűrőmező részleges rekonstrukciójára került sor. Ebből 9 db érinti Veszprém vármegyét. A vállalkozó a szerződés tárgyát képező létesítményeket 2023.10.11-én készre jelentette. A műszaki átadás-átvételi eljárás 2023.10.24-én megtörtént. A beavatkozásokkal érintett vízfolyások, állóvizek vízjogi üzemeltetési engedélyeinek módosítása, új üzemeltetési engedélyek kiadása folyamatban van a Vízügyi Hatóságon.

A vízbiztonság fenntartása érdekében a partörök időjárás függvényében folyamatosan ellenőrzik a medret. A Kirendeltség kiemelt jelentőséget fordított a 2023-as évben is a tómederben található veszélyes akadályok eltávolítására. A mederben talált ilyenfajta tárgyak túlnyomó többségében fém-, illetve fa horgászkarók, melyek a vízfelszín alatt alig észrevehetőek; baleset- és életveszélyesek.

Zánka partszakaszát érintően a tárgyi évben bejelentés érkezett, miszerint közvetlen parti ingatlan szárazulati területe munkagéppel elhabolásra került, amely tevékenység során a tómeder partvonala megváltozott, a Balaton feltöltötte az így kialakított medencét, aminek következtében a meder területe megnőtt, mindamelllett a medence területén engedély nélküli, bejárós víziállás került kihelyezésre. Az ügyben eljárás indult, a Kirendeltség az említett illegális víziállást elbontotta.

A partörök heti rendszerességgel ellenőrizték a területükhöz tartozó partszakaszt. A heti bejárás során figyelték a nádasokat is, és amennyiben természetkárosítást, nádasirtást észleltek, minden esetben feljelentéssel éltek. Paloznak partszakaszát érintően nagy területen elszáradt, elfekvő nádasállomány alakult ki, megújuló nád csak korlátozottan fordult elő. A nádpusztulás nagyobb, egybefüggő állomány esetén is megfigyelhető volt, ezen felül a nádas felaprózódási folyamata (babásodása) is több helyen elindult. A nádpusztulást kiváltó ok feltárása érdekében megkeresés történt a Balaton tómeder természetvédelmi kezelője, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság felé, szakmai állásfoglalásukat kérve. Állásfoglalásukban az állapotromlás

pontos okát nem tudták meghatározni; a nádist érintő antropogén hatások mellett lehetséges oknak jelölték meg az érintett területek nádaratásának elmaradását.

A balatoni vízszintszabályozás helyzete:

A Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság a többször módosított H/6375-3/2002-12. számú vízjogi üzemeltetési engedély alapján végzi a Balaton (Siófoki leeresztőzsilip, hajózsilip és Balatonkiliti duzzasztó) vízszintszabályozását.

A Balaton vízszintszabályozása üzemeltetési szabályzatának módosítása, illetve ezzel párhuzamosan a vízjogi üzemeltetési engedély módosítása (35700/4490-1/2023.ált.) 2023 májusában megtörtént.

2023 szeptemberében a környezetvédelmi engedély (VE/30/08246-2/2023.), illetve 2023 októberében a vízjogi üzemeltetési engedély (35700/8661-1/2023.ált., C600/2061-10152) hosszabbítására is sor került, mindkét engedély 2024. november 30-ig hatályos.

A Balaton átlag vízszintjének csökkentése érdekében 2023. évben az alábbi időszakokban volt szükség balatoni vízeresztésre:

- 2023. június 13. – 2023. július 6.
- 2023. december 27. – folyamatban

Veszprém vármegyéhez is kapcsolható balatoni projektek helyzete:

A balatoni vízkészlet fenntartható gazdálkodásának, vízhasználatának javítása, a szükséges infrastrukturális feltételek biztosításával

A „Balaton kiemelt turisztikai fejlesztési térség meghatározásáról és a térségben megvalósítandó egyes fejlesztések megvalósításához szükséges források biztosításáról” szülő 1861/2016. (XII. 27.) Korm. határozat (a továbbiakban: Korm. határozat) 2. sz. mellékletében szerepel, az Országos Vízügyi Főigazgatóság feladatellátását is érintő, „a balatoni vízkészlet fenntartható gazdálkodásának, vízhasználatának javítása, a szükséges infrastrukturális feltételek biztosításával” című húzóprojekt tervezetten hazai forrásból kerül megvalósításra.

A KDTVIZIG-et érintő két projekt (a Balaton új üzemeltetési rendjéhez szükséges fejlesztések): Az alap témák a következők:

- Iszaptérkép készítés, mederkotrás, iszapelhelyezés, területvásárlás
- Mélyfekvésű területek feltöltése, partbiztosítások rendezése

Az engedélyes tervek elkészültek, a szükséges hatósági eljárások lefolytak, de kiviteli szakaszba nem léptek.

Az elmaradt fejlesztéseket az Integrált Vízkészlet-gazdálkodási Országos Terv (IVOT) 2022-2035 között szükséges vízszabályozási beavatkozások elvégzésére vonatkozó projektjavaslataink keretében ismételten felelevenítettük három projekt adatlap formájában:

a) A Balaton új üzemeltetési rendjéhez szükséges fejlesztések

A Balaton új üzem vízszint maximális értékének további emelése a meglévő partfal és partvédőmű átépítését igényli. A projekt részét képezné az engedély nélküli feltöltések megszüntetése, illegális víziállások, veszélyes tárgyak és egyéb létesítmények elbontása,

valamint a siófoki BAHART sétánynak meghosszabbítása a Sió-csatorna mellett a leeresztő zsilipig, a zsilipnél turisztikai megálló kialakítása, tájépítészeti partvédőmű és kilátó megépítése.

A vízi turizmus fejlesztésekhez kapcsolódóan elektromos töltőállomások telepítése a kikötőkbe. Továbbá a Balaton 44 településére elkészített partvonal-szabályozási tervek hatósági engedélyeztetése és szükséges földhivatali átvezetések, illetve a TNM rendelet felülvizsgálatához kapcsolódó vízgazdálkodási feladatok elvégzése.

b) Mélyfekvésű területek feltöltése

A projekt keretében a területvásárlással nem járó, part menti területek feltöltése, korszerű mérnökbiológiai és innovatív átalakítása tervezett állami és önkormányzati területeken 15 veszélyeztetett településen: Siófok, Zamárdi, Szántód, Balatonföldvár, Balatonszárszó, Balatonőszöd, Balatonszemes, Balatonlelle, Balatonboglár, Fonyód, Balatonfenyves, Balatonmáriafürdő, Balatonkeresztúr, Balatonberény, Ábrahámhegy. Ezek elsődlegesen strandterületek és sétányok lennének.

Ahol nincs lehetőség ilyen nagyobb kiterjedésű feltöltésre, ott a TNM rendeletekben kijelölt sétányok kialakításával kell megoldani az időszakosan magasabb hullámzás okozta vízszintemelkedéseket. A projekt keretében 19,38 km hosszon partvédőmű felújítása, 35,15 km hosszon a meglévő partvédőmű átépítése, új kőszórásos partvédő mű építése 2,3 km hosszon.

A mélyfekvésű területeket és a sétányokat elsődlegesen a Balatonból kitermelt mederüledékekkel kell kialakítani, megfelelő partvédelemmel, és víz visszavezetéssel, ~370.000 m² terület feltöltését kell elvégezni.

A műszaki tartalom részét képezi a partvédőművek korszerű mérnökbiológiai és innovatív átalakítása a vonatkozó vízpart-rehabilitációs tervek alapján, a partvédőművek fejlesztését követő mögöttes területek vízrendezése, a felszíni csapadékvíz elvezető rendszerek összehangolása.

c) vízminőségi eszközök fejlesztése

A tó sérülékenységének és alkalmazkodóképességének jobb megértéséhez egy korszerű, átfogó megfigyelő rendszer kiépítésére került sor. A megfigyelő rendszer feladata a globális és regionális változások folyamatos követése. A Balaton szélsőségesen alacsony vízállása miatt több olyan eddig víz alatt lévő veszélyes tárgy, akadály került/kerül a vízfelszín fölé, melyek eltávolítása a KDTVIZIG, mint a Balaton vagyongazdálkodás feladata.

Az elmúlt időszakban a tóban több beazonosított akadály (felborult víziállás, horgászok által hátrahagyott cölöpök, csónak stb.) eltávolításának igénye merült fel a vízhasználók részéről, mind a balesetveszély elhárítása, mind vízminőség védelme érdekében.

A tó rendkívül nagy gazdasági, idegenforgalmi potenciált jelent, amelynek kiegyensúlyozott feltételeit a vízgazdálkodás eszközeivel támogatni kell. A megfigyelőrendszer működtetéséhez kapcsolódó feladatellátás biztonságos végrehajtása érdekében, valamint a tó vízminőségének hosszútávú megőrzéséhez vízminőségvédelmi telephelyek fejlesztése, vízminőségvédelmi eszközök beszerzése szükséges.

A víz felszínközeli és alatti veszélyes tárgyak biztonságos eltávolítása, a megfigyelőrendszer folyamatos és biztonságos üzemeltetése csak megfelelő eszközparkkal - vízügyi munkahajó,

vegyes hasznosítású munkauszály, több felhasználású vízügyi kitzözohajó jégtörési funkcióval, motorcsónakok - biztosítható.

Vízellátási rendszerek

Veszprém vármegye településeinek vízellátása három főbb területi egységre osztható.

A Balaton parti települések ellátására, regionális vízellátó rendszer épült ki. Vízbázisként a nyirádi kutak, a települések kútjai, és szükség esetén a Balatonra, mint vízbázisra telepített felszíni víztisztítók szolgálnak megfelelő minőségű ivóvízzel. A szolgáltató a Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. A vízmű az általa üzemeltetett felszíni vízkivételi művek kiváltását tervezi, amit a vízbáziskutatás alapoz meg.

A vármegye középső, talajtani szempontból mészköves területe jórészt karsztvizet tárol, melyet Veszprém vármegye legnagyobb víziközmű-szolgáltatójaként a Bakonykarszt Víz- és Csatornamű Zrt. juttat el a fogyasztókhoz.

A vármegye északi és nyugati részén általában mélyfúrású kutak biztosítják az ivóvizet, a Pápai Vízmű szolgáltatásában. Az ivóvízminőség javítás érdekében több településhez megépült a csatlakozó vezeték a Pápa-Tapolcafüi regionális rendszerhez.

Főbb vízellátási adatok

Megnevezés	2021. év	2022. év
Közüzemi ivóvízellátással rendelkező település (db)	217	217
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)	3 159,5	3 188,6
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakás (db)	150 552	151 114
Összes szolgáltatott víz mennyisége (ezer m ³)	18 991	18 517
Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége (ezer m ³)	13 747	13 556

Forrás: KSH (a 2023. évi adatok még nem állnak rendelkezésre)

Ivóvízminőség és egészség fejezet

A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya tájékoztatása alapján:

A Kormányhivatal illetékességi területén a települések közművesítettek, az ellátottság 100%-os. A vármegyében 3 nagy vízszolgáltató - Bakonykarszt Zrt., a Dunántúli Regionális Vízmű és a Pápai Vízmű - látja el a településeket ivóvízzel. Ezekon a vízszolgáltatókon kívül, további üzemeltetők is - Pannon-Víz Regionális Önkormányzati Víziközmű-szolgáltató Zrt., a VASIVÍZ Vas Megyei Víz- és Csatornamű Zrt. és a ZALAVÍZ Észak-Zalai Víz- és Csatornamű Zrt – biztosítanak, a jogszabálynak megfelelő minőségű ivóvizet. Az utóbbi szolgáltatók csak néhány Veszprém vármegyei település lakosságát látják el ivóvízzel.

Veszprém vármegyében az ivóvíz szolgáltatás földfelszín alatti és felszíni (Balaton) víznyerőhelyekről történik. Felszíni víz szolgáltatása Balatonalmádi, Balatonfüred és Balatonkenese városok térségében történik.

Vízellátás biztonságának növelése:

A vízszolgáltatók az előírt mintázási ütemtervben foglaltakat teljesítették. Mintavételi eredményeikben kifogásoltság elsősorban a telepszám emelkedésében voltak, melynek során a tett intézkedéseiket – hálózatmosatás, fertőtlenítés – dokumentálták, kontroll eredményekkel intézkedéseiket igazolták. Az előírt önkontroll és a hatósági ellenőrző ivóvíz vizsgálatok a közüzemi vízművek tekintetében teljesültek. A vízszolgáltatók jelentésköteles eredményeiktől a jogszabálynak megfelelően tájékoztatást küldtek. Kifogásoltság bakteriológiai és a mikroszkópos biológiai minták tekintetében volt, melyhez a hálózatok kora és állapota is hozzájárult. A szolgáltatók a szükséges intézkedéseket megtették. A tett intézkedéseket - hálózat mosatás, fertőtlenítések – dokumentálták. Kontroll vízminavételi eredmények levételéről gondoskodtak az üzemeltetők.

A Bakonykarszt Zrt szolgáltatási területén: a KEHOP-2.1.11-21-2022-00019 azonosítószámú projekt keretén belül közel 16 km hosszan újult meg az ivóvíz ellátó hálózat egy része. A beruházás összesen 1 114, 47 millió forintból valósult meg, amit 70 %-ban az Európai Unió és a központi költségvetés, 30%-ban az érintett Önkormányzatok finanszíroztak. A fejlesztés célja a nem megfelelő, elöregedett ivóvíz hálózati rendszer elemek cseréje volt, a víziközmű szolgáltatás hatékonyság növelésének érdekében. A projektben az alábbi települések vettek részt: Devecser Város Önkormányzata, Dörgicse, Farkasgyepű, Hajmáskér, Hidegkút, Márkó, Nemesvámos, Olaszfalu, Papkeszi, Sóly, Szentantalfa, Szentkirályszabadja, Tagyon, Tótvázsony, Városlőd Községek Önkormányzata, Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata és Zirc Város Önkormányzata.

DRV Zrt szolgáltatási területén: A balatoni térség ivóvízellátásának fő vízbázisai jelenleg a bakonyi karsztvizek, a Balaton vizét tisztító felszíni vízművek, illetve helyi kisvízművek. A meglévő vízművek közül a karsztvizeket kiaknázók a legkedvezőbb adottságúak, míg a kisvízművek és a Balaton vizét tisztító vízművek rendkívül magas üzemeltetési költségen, környezetet terhelő módon működnek. Ennek oka, hogy egyrészt a Balaton vize csak nehezen és költségesen tisztítható, magas ugyanis a szervesanyag-tartalma, a pH-ja, másrészt a sekély tó vízminősége olyan külső feltételektől függ, mint az algásodás vagy a viharok okozta iszap-felkeveredés. A balatoni ivóvízellátás korszerűsítése kapcsán a DRV Zrt. 3,2 milliárd forint összegű, vissza nem térítendő európai uniós támogatást nyert el a projektre. Az előkészítő munkák 2022 tavaszán kezdődtek, 2023-ban pedig a lakossági fórumokon ismertették meg a lakossággal a beruházást. A beruházás elsődleges célja, hogy a Balaton tó környéki többségi állami tulajdonban lévő és a Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. üzemeltetésében álló, regionális ivóvízellátó rendszerek főbb létesítményeit részben felhasználva, a Balaton, mint vízbázis teljes kiváltásával az érintett települések ivóvízellátását részben új vízbázisokra való áttéréssel új alapokra helyezze.

A vízellátásban jelenleg résztvevő karsztvízbázisok (Nyirád és Kincsesbánya) felhasználása mellett újakkal is bővül a vízbeszerzés (Halimba, Inota), továbbá a Mura mint vízbázis is bekapcsolásra kerül, ezzel részben új vízbázisra való áttérés valósul meg. A beruházás keretében regionális távvezeték rendszerek épülnek ki, a meglévő rendszerek kapacitásának szükséges növelésével.

Fürdővizek minősége:

Veszprém vármegye illetékességi területén a Balatonon és három egyéb tavon (Nagyteveli

víztározó, Kislódi Hámori tó, Vinári Joó tó) található természetes fürdőhely. A 2023. évi szezonban 4 strand – Balatonfüreden a Hotel UNI és a Brázay strandok, Balatonkenesén a Kenese Bay Garden Resort strand, valamint Tihanyban a MUOSZ üdülő strand - a területükön folyó építkezési munkálatok miatt nem nyitottak ki.

Balatonakaliban a Levendula Kemping szezon előtt úgy nyilatkozott, hogy a strandját üzemeltetni fogja. A szezon előtt a Kempingben építési munkálatok zajlottak. Az épületek, vizesblokkok építési munkálataival időben megcsúsztak, felújítási, karbantartási munkálatokat egész nyáron át végezték, így a Kemping ill. a strand az előzetes tervekkel ellentétben nem nyitott meg. Vízmintavételre sem került sor. Balatonakarattya Község Önkormányzata 2023. júniusában azzal a kérelemmel fordult a Kormányhivatalhoz, hogy a 3614 hrsz.-ú ingatlanán 900 m² területű fürdőhelyre vonatkozó kijelölési eljárást folytassuk le. Mivel az ingatlan korábban Balatonkenese Község Önkormányzatának tulajdonát képviselte, hiánypótlásban szólítottuk fel a kérelmezőt, hogy az ingatlan tulajdonjogát igazoló dokumentum másolatát nyújtsa be a Kormányhivatalhoz. Mivel Balatonakarattya nem tudta igazolni a terület tulajdonjogát, fürdőhely kijelölésre nem került sor.

Balatonfüzfőn a Föveny és Tobruk strandok augusztusban telefonon arról érdeklődtek, hogy strandjaik üzemelési idejét hogyan lehetne módosítani. Arról tájékoztatták a Kormányhivatalt, hogy a strandok bevétele júniusban és július elején a rossz idő miatt lényegesen elmaradt az előzetesen betervezettektől, ezért a hiányt a szeptemberi üzemeléssel szeretnék csökkenteni. A két strand vonatkozásában ezért került sor a mintavételi terven felüli - szeptemberi - mintavételre. Augusztus végén - szeptember elején az időjárás nem igazán volt kegyes a strandok üzemeltetőinek, a büfék sem üzemeltek, így a hivatalos szezonmódosításra nem került sor.

A fürdővízvizsgálatokat az idei évben a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály Laboratóriumi Osztálya végezte. Veszprém vármegye illetékességi területén vízmintavétel szempontjából összevont strandok nincsenek. Rövid távú szennyeződés a szezonban nem fordult elő.

A nyári szezonban arra vonatkozó információ a Kormányhivatalhoz nem érkezett, hogy Veszprém vármegye strandjain vízvirágzásra utaló jelek lennének. Ezt célzott vizsgálatok is alátámasztották. Mikroszkópos vizsgálatokra 2023. szeptember 5-én került sor, ahol Balatonederics, Szigliget, Badacsonytomaj, Badacsony, Révfülöp, Balatonszepezd, Tihany, Balatonfüred, Alsóörs, Balatonakarattya községek egy-egy strandján vett vízminta feldolgozására került sor. A laboratóriumi eredmények alapján elmondható, hogy a mintákban a sejtszám Balatonederics strandjaitól Balatonakarattya strandjai felé haladva fokozatosan csökkent. A cianobaktérium sejtszám a balatonedericsi strandon se érte el a jogszabályban meghatározott határértéket. Szélcsendes, hosszan tartó nyári nagy melegben számolni kell a kékalgák elterjedésével. Balatoni Limnológiai Kutatóintézet tájékoztatása szerint a balatoni algatorzsek nem erős toxintermelők, de előfordulnak olyan fajok is, amelyek az arra érzékenyeknél problémákat okozhatnak.

Egészségügyi intézménytől sem érkezett arra vonatkozó bejelentés, hogy strandolás során a víztől bárki is megbetegedett volna.

A Kormányhivatal a 2023. évi szezon alatt is végzett helyszíni ellenőrzéseket a strandokon. A 2023. évi szezon egy kicsit nehezen indult. Gondot elsősorban az adta, hogy szezon elején, nem volt annyi vízimentő a strandokon, mint amennyit a Balatoni Vízügyi Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Osztálya előírt. Jelentős gondot okozott, hogy az alacsony költségvetéssel rendelkező önkormányzatok nagyon nehezen tudták kigazdálkodni azt az összeget, amit a Vízimentők Magyarországi Szakszolgálat (a továbbiakban: VMSZ) kért a vízimentési feladatainak ellátásáért. A 2022. évhez képest a VMSZ jelentős összeget emelt a tarifáján, ami pénzügyileg megterhelő volt a települések számára. Panaszbejelentés a tavalyi szezonban nem történt.

A 78/2008. (IV. 3.) Korm. rendelet 7. melléklet 12. pontja határozza meg, hogy fürdési idényben 500 főt elérő vagy meghaladó átlagos napi vendéglétszámot meghaladó fürdőhely üzemeltetője köteles a nyitvatartás időtartama alatt vízi mentésben jártas úszómesteri ügyeletet (mentőőrt) biztosítani. A jogszabály arra nem ad konkrét választ, hogy az ügyeletnek hány főből kell állnia. A mentőőrök számára vonatkozó előírásokat a Balatoni Vízügyi Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Osztálya határozza meg, mely elsősorban tapasztalati tényeken alapul. A Korm. rendelet hivatkozott pontja azt is előírja, hogy az 1000 fő/nap átlagos vendégszám esetén az elsősegélynyújtó helyen orvosi vagy mentőtisztai szakképesítéssel rendelkező személynek kell ügyeletet biztosítani. Ezen szakképesítési előírás teljesítésében szintén problémák voltak, mivel ezt a jogszabályi előírást nem tudják minden strandon biztosítani.

A bejáratnál plakátokon, valamint a hangos bemondóban naponta többször is felhívták a fürdőzők figyelmét a helyes fürdőzőhigiénés magatartási szabályokra. A szociális helyiségek kézmosóinál a kézfertőtlenítőszer kihelyezték, melynek fogyasztását figyelemmel kísérték, folyamatos pótlásáról gondoskodtak. A mellékhelyiségek és zuhanyzók fertőtlenítőszeres takarítását rendszeresen elvégezték. Takarító és tisztítószeres megfelelő mennyiségben rendelkezésre álltak. Panaszbejelentés a 2023. évi szezonban nem történt. A fürdési idénnyel kapcsolatban összességében elmondható, hogy a strandok vize fürdésre alkalmas volt. Fürdővízhasználat tiltásra nem került sor.

Szennyvízcsatornázás

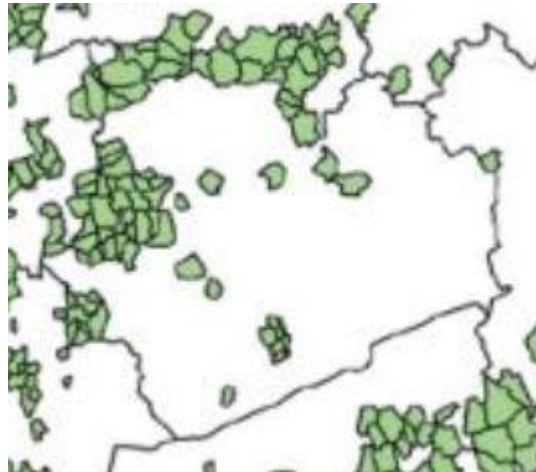
Veszprém megyében 2023. évben a kommunális szennyvízelvezetés terén jelentős változás nem történt. A KSH oldalán elérhető legfrissebb, 2022. évi adatok szerint az elsődleges közműolló, azaz az 1 km ivóvízvezeték-hálózatra jutó szennyvízgyűjtő-hálózat hossza 779 méter. Az ún. másodlagos közműolló, azaz a vízhálózatba és a csatornahálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége 15,4 százalékpont.

Szennyvízcsatornázás főbb adatai

Megnevezés	2021. év	2022. év
Közüzemmi szennyvízgyűjtő-hálózattal rendelkező település	158	158
Közüzemmi szennyvízgyűjtő-hálózat (km)	2 456	2 467
Közüzemmi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakás (db)	126 171	126 914
Közcsatornán elvezetett és megtisztított szennyvíz (ezer m ³)	21 131	20 115
Csak háztartásokból elvezetett szennyvíz (ezer m ³)	11 278	10 942

Forrás: KSH (a 2023. évi adatok még nem állnak rendelkezésre)

Közüzemi szennyvízelvezető-rendszerrel nem rendelkező települések

Forrás: www.okir.hu

Veszprém vármegyében több településen egyedi szennyvíztisztító kisberendezések ingatlanonkénti telepítésével oldották meg a szennyvízkezelést (Balatoncsicsó, Óbudavár, Szentjakabfa, Tagyon, Salföld, Szentantalfa és Apácatorna).

Veszprém vármegyében a közüzemi szennyvízelvezető hálózattal még nem rendelkező települések önkormányzatai törekszenek a hiányosság megszüntetésére. Több település elfogadott fejlesztési tervvel is rendelkezik.

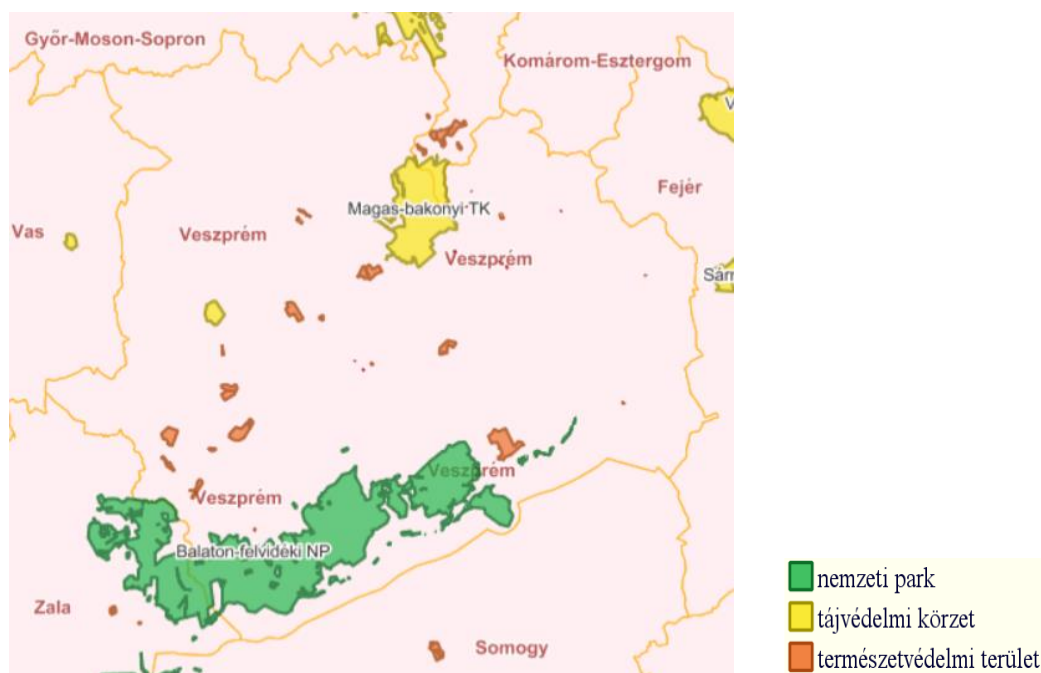
V. TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM

Veszprém vármegye a rendkívül változatos földrajzi adottságának köszönhetően kiemelkedően sok természeti és táji értéket őrzött meg. A nagy élőhely és fajdiverzitásnak elsődleges oka, hogy vegetációs zónahatáron fekszik. A Nyugat-Európában jellemző zárt lomberdőzóna itt ér véget, a Balaton vonalától délkeletre a csapadék már nem mindenhol elég a zárt lombos erdő kialakulásához, az erdő felnyílik, kisebb-nagyobb sztyepp-foltok jelennek meg. A főbb élőhely típusok a nádasok, mocsarak, a láprétek, a sztyepp-lejtők és sziklagyepek, a karsztbokor-erdők, a tölgyes erdők és a bükkösök.

A vármegye területének megközelítőleg 15%-át teszik ki az országos jelentőségű védett természeti területek. A Bakony és a Balaton-felvidék erdeiből, a patakok, vízfolyások mellett húzódó rétek, erdők növényzetéből, a kevésbé intenzíven használt mezőgazdasági területekből ökológiai folyosórendszer áll össze. Veszprém vármegyében az országos jelentőségű védett természeti területek a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság (röv. BfNPI) illetékessége alá tartoznak.

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területek

forrás: www.okir.hu

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park védett természeti területei

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság <https://www.bfnp.hu/> honlap alapján.

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek (köztük a védett földtani alapszelvények és földtani képződmények) Veszprém vármegyében.

Név	Védett		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)		
Nemzeti Park	1	30.765	10.471	0
Tájvédelmi Körzet	2	8.218	248	0
Természetvédelmi Terület	20	3.038	0	0
Összesen	23	42.021	10.719	0

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek adatai:

Név	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)
Balaton-felvidéki NP	282/NP/97	57 019	10 472
Magas-Bakony TK	239/TK/91	8 753	478
Somló TK	257/TK/93	583	87
Tapolcai-tavasbarlang felszíni védőt. TT	9/TT/42	2	
Zirci arborétum TT	23/TT/51	18	

Uzsai csarabos erdő TT	25/TT/51	110	
Szentgáli-tiszafás TT	29/TT/51	213	
Úrkúti-őskarszt TT	33/TT/51	3	
Fenyőfői-ősfenyves TT	56/TT/54	579	
Várpalotai homokbánya TT	57/TT/54	1	
Balatonkenesei-tátorjános TT	93/TT/71	2	
Darvas-tó lefejtett bauxitlencse TT	96/TT/71	34	
Sümegei Mogyorós-domb TT	125/TT/76	65	
Farkasgyepői kísérleti erdő TT	147/TT/77	359	
Devecseri Széki-erdő TT	179/TT/85	297	38
Balatonfüredi-erdő TT	185/TT/86	869	
Tapolcafői-láprét TT	223/TT/90	13	
Bakonygyepesi-zergebogláros TT	224/TT/90	24	
Hódoséri-ciklámenes TT	227/TT/90	24	
Attyai-láprét TT	256/TT/93	15	
Somlóvásárhelyi Holt-tó TT	262/TT/93	15	
Sárosfői-halastavak TT	264/TT/93	278	76
Nyirádi Sár-álló TT	301/TT/05	395	
Sümegei Fehér-kövek TT + erdőrezerv.	316/TT/07	308	47

Védelemre tervezett területek:

Név	Kiterjedése (ha)
Balaton-felvidéki NP bővítése	7409
A Magas-bakonyi TK bővítése (Tóth-árok Erdőrezervátum)	189
Kupi sáfrányos erdő TT	94

A Magas-bakonyi TK bővítése: Tóth-árok Erdőrezervátum összes területe 440 hektár, de ebből már védett 251 hektár, a tényleges bővítés 189 ha.

*„Ex lege védett” természeti területek (láp, szikes tó, kunhalom, földvár, forrás, víznyelő)
Veszprém vármegyében*

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)	Kiterjedés (ha)
Láp		3 500
Szikes tó	0	

Forrás	1679	
Víznyelő	509	
Kunhalom	37	
Földvár	16	

„Ex lege” védett természeti értékek (barlangok) Veszprém vármegyében

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)
Barlang	585

- A 2022-ben felfedezett új barlang neve Kosboros-barlang (kat. szám: 4430-116.) A jelenleg aktuális adatbázisban nyilvántartott barlangok száma új barlangok felfedezésével, illetve új barlangi összeköttetések feltárásával változhat. A barlang Szóc mellett található.

Natura 2000 területek Veszprém vármegyében

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Változás (ha)
NATURA 2000 különleges madárvédelmi terület	2	52 414	0
NATURA 2000 különleges természetmegőrzési terület	31	120 624	0
Összesen	33	173 038	0

Tanösvények Natura 2000 területeken Veszprém vármegyében:

- Lóczy-gejzirösvény - Tihanyi-félsziget
- Boroszlán tanösvény - Bakonybél
- Geológiai-botanikai tanösvény - Badacsony
- Bazaltorgonák tanösvény - Szent-György-hegy
- Aknabarlangok tanösvény Tés - Keleti-Bakony
- Kitaibel tanösvény - Somló
- Zergeboglár tanösvény - Nemeshány részleges
- Zádor tanösvény - Pécsely
- Sásdi-legelő tanösvény - Káli-medence
- Fekete-hegyi tanösvény – Káli medence

Bemutatóhelyek Natura 2000 területeken Veszprém vármegyében:

- Lóczy-barlang Balatonfüred
- Csodabogyós-barlang Balatonederics

Európa Diplomás területek

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Változás a tárgyévben (ha)
Európa Diploma	1	645	0

A „Tihanyi-félsziget vulkanikus képződményei” 2003-ban nyerte el a Diplomát.

Világörökség helyszínek

Veszprém vármegyében világörökség helyszín nem található.

Világörökség várományos a „Balaton-felvidéki kultúrtáj”. Helyszín: A Tihanyi-félsziget, a Tapolcai-medence tanúhegyei és a Hévízi-tó

Geopark

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Változás a tárgyévben (ha)
UNESCO Globális Geopark	1	324 352	0

Az Igazgatóság által alapított és fenntartott Bakony–Balaton Geopark 2012 őszétől tagja a Globális Geopark Hálózatnak, egyben az Európai Geopark Hálózatnak.

Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)
Természeti emlék	1

Védett mesterséges üregek Veszprém vármegyében

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)
Természeti emlék	1

A 63/2015 (X.26.) FM rendelet alapján a Kislődi bauxitbánya szállítógáta természetvédelmi oltalom alatt áll, mint jelentős denevér-élőhely.

Erdőrezervátumok Veszprém vármegyében

Veszprém vármegye területén 3 erdőrezervátum, illetve erdőrezervátum céljára kijelölt terület található (valamint egy Zala vármegyében található erdőrezervátum védőzónájának kisebb része áthúzódik Veszprém vármegyébe).

Jogszabályban kihirdetett erdőrezervátumok:

1. Somhegy: A Magas-Bakony Tájvédelmi Körzetben Bakonybél községben a Somhegypusztától északra helyezkedik el. Különleges értékek: szubmontán bükkös, idősebb állományok, sziklakibúvások. A hegytetőn földsánccal, a déli, úgynevezett Plötz oldalon két barlanggal, mészkőpadon kialakult meszes lejtőgyep társulásokkal.
2. Fehér-sziklák: Sümeg és Csabrendek között az úgynevezett Rendeki hegyen helyezkedik el, mindkét település külterületét érinti. Népies neve: Fehér-kövek.

Kihirdetésre váró erdőrezervátum:

1. Tóth-árok Erdőrezervátum (A Magas-Bakony TK bővítése): Tervezett magterülete 57,9 ha, védőzónája 380,9 ha. A Magas-Bakony TK kihirdetése által 251 ha már védett, a védőzóna többi részének kialakítása miatt a TK bővítése tervezett. Változatos, hegylábi helyzetű rezervátum, a magasabb részeken és a völgyekben kezelt, homogén bükkösökkel, a gerinceken jobb szerkezetű nyílt és zárt tölgyesekkel, a sarjzatotott majd felhagyott hegylábi részeken (telepített) elegyetlen, egykorú cseresekkel és fenyvesekkel.

Nemzeti Ökológiai Hálózat

A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MaTrT.) új rendelkezései az ökológiai hálózat övezeteire vonatkozóan 2019. március 15-én léptek hatályba.

Natura 2000 fenntartási tervek

Terület azonosító	Terület neve	Területe (ha)	Terv állapota	Terv készült
HUBF20004	Agár-tető	5135	kész	2017
HUBF20006	Tihanyi-félsziget	751	kész	
HUBF20007	Monostorapáti Fekete-hegy	1811	kész	2017
HUBF20009	Devecseri Széki-erdő	1593	kész	2017
HUBF20011	Felső-Nyirádi-erdő és Meggyes-erdő	4213	kész	2019
HUBF20012	Sásdi-rét	396	kész	2019
HUBF20015	Marcál-medence	4897	kész	2015
HUBF20017	Kádártai dolomitmezők	814	kész	2015
HUBF20018	Megye-hegy	240	kész	2017
HUBF20020	Szent György hegy	73	kész	
HUBF20021	Péti-hegy	374	kész	2015
HUBF20022	Mogyorós-hegy	202	kész	2015
HUBF20023	Hajmáskéri Törökcsapás	910	kész	2015
HUBF20024	Berhidai löszölgyek	108	kész	2010
HUBF20025	Badacsony	250	kész	2021
HUBF20026	Tótvázsonyi Bogaras	237	kész	2015
HUBF20027	Nemesvámosi Szár-hegy	57	kész	2015
HUBF20028	Tapolcai-medence	2339	kész	2019
HUBF20031	Szentkirályszabadja	494	kész	2015
HUBF20032	Balatonkenesei tátorjános	7	kész	2015
HUBF20033	Dörögdi-medence	900	kész	2015
HUBF30002	Balaton	58889	kész	2015
HUBF20014	Pécselyi medence	868	kész	2017
HUBF20016	Öreg-hegyi riviéra	1209	kész	2017
HUBF20018	Megye-hegy	240	kész	2017
HUBF20034	Balatonfüredi-erdő	3485	kész	2017

HUBF20001	Keleti-Bakony	11897	kész	2014
HUBF20002	Papod és Miklád	5309	kész	2014
HUBF20003	Kab-hegy	8093	kész	2020
HUBF20008	Csatár-hegy és Miklós Pál hegy	1595	kész	2020
HUBF30001	Északi-Bakony	25803	kész	2020
HUBF30002	Balaton	58889	kész	2015

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság kitért még az alábbi folyamatok értékelésére is:

Az élőhelyeket érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

A 2022-es év aszályos időjárásával szemben, 2023 csapadékos volt. Országos átlagban mindhárom tavaszi hónapban több csapadék esett, mint a sokéves átlag; egy csapadékos telet követően Igazgatóságunk területén 160-260 mm (2022: 100-140 mm) hullott. 2020 óta minden tél enyhe volt (az évszakos átlaghőmérséklet 2°C felett), de a 2022-23-as tél az elmúlt hármat is felülmúlta. A fagymentes, tavaszias napokat, májusi növekvő hőmérséklet és száraz időjárás követte.

Az elmúlt évtizedekben jelentősen melegebbé váltak a nyarak. 2023-ban a nyár átlaghőmérséklete 21,6 °C volt (1991–2020-as átlag: 20,8 °C), így ismét egy, az átlagosnál melegebb nyarat hagyunk magunk mögött. A 2021-es és 2022-es nyaragnál ugyan hűvösebb volt az idej, ami a jelentősebb csapadékmennyiségnek tudható be. A Dunántúlon a legcsapadékosabbak Zala, Vas és Veszprém vármegyék voltak, itt a nyári csapadék sokfelé meghaladta a 300 mm-t.

2023-as ősz a legmelegebb ősz volt 1901 óta. Országos átlagban az őszi csapadékösszeg meghaladta a sokévi átlagot, annak negyedével érkezett több csapadék (125%). (www.met.hu) Az év végét enyhe időjárás jellemezte, tartós hóréteg nem alakult ki, így számottevő talajfagy sem, mely jellemző tendencia már évről-évre.

Gyeppek

A gyepterületekre kettősség jellemző: egyik részről a túlhasználat (Natura 2000 előírások be nem tartása), másrészről a kezeletlenség (és felhagyás) problémája. A füves élőhelyek degradációja, egyes esetekben eltűnése (pl. száraz avar felhalmozódás, cserjésedés, beerdősülés) a működési terület több részén kisebb-nagyobb jelentőséggel, de meghatározó (legnagyobb veszélyben láprétjeink vannak: pl. Kis-Balaton, Batyk, Lesencetomaj, Sásdi-rét, Marcal-medence, Bakonyalja, de a szőlőhegyi területek is jelentősen érintettek). A szélsőségessé váló időjárási feltételek és az aszály ugyancsak hozzájárul a gyeppek leromlásához., de a 2023-as év jelentős csapadékviszonyai kifejezetten pozitív hatással voltak a láprétek állapotára.

Nagyon jelentős ökológiai változás az idegenhonos inváziós fajok egyre nagyobb arányú terjedése. A közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*) egyre több helyen jelenik meg és terjed az Igazgatóság működési területén.

A gyepet közvetlenül és közvetve is befolyásolja a különféle fejlesztések, új beruházások megvalósulása mind ökológiai, mind tájképi vonatkozásban, ezek főleg a Balaton-felvidéket és

Balaton parti részeket érintik.

Vizes élőhelyek

A vizes élőhelyek, holtágak, kis vízfolyások állapotának változására leginkább a klímaváltozás miatti kiszáradás jellemző. Legnagyobb veszélyben az esetenként jégkorszaki maradványfajokat (lisztes kankalin, zergeboglár) is őrző láprétek vannak a Balaton-felvidéken, a Tapolcai-medencében, a Marcal-medencében és a Bakonyalján. Több láprét esetében készültek vízvisszatartó műtárgyak, amelyek az időjárási viszonyok alakulását, változását valószínűleg nem tudják már lekövetni, még az ideji, rekordmennyiségű csapadék ellenére sem.

Általánosságban kijelenthető, hogy dunántúli karszterületek forrásai a karsztvízszint-süllyesztéssel járó bányászat megszűnése miatt látványos vízhozam növekedést értek el, melyet az utóbbi évek aszályos időszakai törtek, törnek meg. Iskolapéldája ennek az Öcs község határában fekvő Kinder-forrás (Kinder-tó) – valójában egy kiterjedtebb vizenyős terület –, melyet több forrás is táplál. Vizét a Vázsonyi-séden át az Eger-patak fogadja be. A bányászat miatt teljesen kiszáradt, majd a magához térő, jelentős élőhelyet képviselő víztest 2006-ban még nem adott vizet. Majd tíz évvel később 1000 liter/perc feletti vízhozamot produkált. 2022-re ismét kiszáradt, de a 2023-as év itt is megmutatta jótékony hatását, ismét van víz a medencében (ettől függetlenül a soron következő időszakban kérdéses lehet a jövője).

Az eddigi terepi tapasztalatok azt mutatják, ezek jelentős része ex lege védett természeti érték, illetve a potenciális vízfakadási helyek száma folyamatosan növekszik, bár 2023-as év csapadékos volt, de a korábbi évek aszályos időszakainak hatása itt is tetten érhető.

Folyamatos probléma a **Balaton** magasan tartott üzemi vízszintje, amely jelentős ökológiai változásokat okozott mind a nádasok, mind a környező élőhelyek tekintetében. A környező mélyebb fekvésű medencékben, berkekben a korábbi diverz vizes élőhelytípusok átalakulóban vannak; a fajgazdag mocsárréteket, üde kaszálókat sok helyen fajszegény magassásosok váltották fel. 2023-ban tartósan magas vízállások voltak jellemzőek, pl. Felső-Kongó területén. A 2022. évben lezárult nádas minősítés alapján a minősített nádas élőhelyek területe jelentősen egyelőre nem csökkent, viszont meghatározó változások láthatóak. A nagyobb öblözeteket borító nádasok területe kis mértékben növekedett, azonban a szegélynádasok szakaszhossza és területe csökkent, visszaszorulóban van. Utóbbi jelenség sok szegélynádashoz kötődő faj életfeltételeinek pótolhatatlan negatív változását eredményezi. Mindezek a hatások már rövidtávon is a nádasok degradációját, nettó területfoglalásuk csökkenését, minősítésük vissza sorolását, egyes helyeken a nádas élőhelyek teljes eltűnését jelentik a parti régióban. A tó nádasainak állapota a fent vázolt folyamatok függvényében változik, melynek iránya természetvédelmi ökológiai vonatkozásban egyértelműen káros. A nádas élőhelyek az időben adott dinamika szerint alakulnak. A magas vízszint felértékeli a nádas élőhelyek fenntartása szempontjából a nádvágás fontosságát, azonban ennek tó szintű, koordinált megvalósítása sem anyagi, sem természeti viszonyok szempontjából nem adott, mivel a megfelelő minőségű nádvágásra csak biztonságos jégborítás esetén van lehetőség. Ez az utóbbi tíz esztendőben egyre kedvezőtlenebb tendenciát mutat. A nádas élőhelyek területi csökkenését a nádvágás nem pótolhatja, csupán a megmaradó nádasok ökológiai minőségét tarthatja meg, esetenként javíthatja. A nádas élőhelyek jelentőségét az is emeli, hogy az ott élő fajok számára többnyire

nincs alternatív élőhely már rövidtávon sem, az élőhely területi veszteségét állományaik csökkenése követi. A visszaszoruló nádasok vonatkozásában továbbra sem elhanyagolhatóak az engedély nélküli feltöltések, nádas pusztítások esetei.

Erdők

A homogén, nagyüzemi jellegű, idegenhonos fajokkal végzett erdőgazdálkodás (főleg akác, amerikai kőris nagy aránya) erdőterületeinken jelentős, de vannak előremutató együttműködések, kommunikáció az állami erdőgazdálkodókkal. A klímaváltozásból adódó szárazodás, talajvízszint-csökkenés közvetlenül és közvetetten hatással van a különböző erdőtípusokban, befolyásolja az állományok állékonyságát, a felújítás lehetőségét, valamint kártevőinváziók valószínűségét.

Jellemző a magas kőris, erdei- és fekete fenyő pusztulás az Északi-Bakonyban. A Balaton-felvidéken a cserpusztulást követően a kísérőfajok kímélete jelentősebben megmutatkozik az erdőgazdálkodói oldalról, továbbá kollégáink szakmai javaslatai és intézkedései, biotóp fák kijelölése (xilofág rovarok, madárfajok védelme érdekében) az élőhelyek fenntartását és védelmét szolgálja.

A bükkösök jelentős részben egykorúak; vágásérettek, ezek felújulása az éghajlatváltozás előre jelzett üteme következtében kérdéses. Mind az erdőgazdálkodói hozzáállás, mind az ökológiai feltételek miatt kevés példa van a természetes folyamatokra alapozott kezelésekre, valamint a természetes felújításra. A dúvadállomány magas szintje nehezíti a természetszerű erdők felújítását (pl. kerítés nélkül eredménytelen az erdőtelepítés, a magoncok nevelése).

Jellemző az erdőfelújítások elmaradása, vagy természetvédelmi szempontból nem megfelelő minőségben történő elvégzése, az erőfelújítások során a változatos fajösszetétel kedvezőbb állapotot eredményezne. Gyakori a lucosok akácosokká való alakítása, még Natura 2000 területen is, szerkezetátalakításra való áttérés ritka. Jelentős az idegenhonos inváziós fajok nagyarányú jelenléte, terjedése (bálványfa, ezüstfa, zöld juhar, akác). Célzott visszaszorításuk szükséges a kedvező természetbeni állapot eléréséhez.

A fajokat érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

A felhagyott, illetve nem megfelelő intenzitással kezelt területek, valamint az erdők nem megfelelő hasznosítása továbbra is megfigyelhető és jelentős hatással bír. Saját vagyongazdálkodás esetén tekintettel vannak az adott élőhelyen található igényeire (pl. haris (*Crex crex*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), zanótboglárka (*Maculinea nausithosus*), szürkés hangyaboglárka (*Maculinea alcon*), csarab (*Calluna vulgaris*), lisztes kankalin (*Primula farinosa*), mocsári tőzgeboglár (*Parnassia palustris*), mocsári kardvirág (*Gladiolus palustris*)). Így ezen fajok utóbbi kivételével hosszú távon megőrizhetőek ezeken a területeken, a nem védett területeken azonban kérdéses a helyzetük.

A lápréti növényfajokat élőhelyük kezeletlensége, valamint az évek óta tartó szárazodás hatásaival összeadódva, a területek avarosodása, gyomosodása, cserjésedése veszélyezteti. A védett növényfajok közül vannak olyanok, ahol drasztikusabb egyedszámcsökkenés tapasztalható (zergeboglár, lisztes kankalin, fehér májvirág), annak ellenére, hogy a korábbi élőhelyrekonstrukciós beavatkozások magukra az élőhelyekre láthatóan pozitív hatással vannak. 2023-as év csapadékosabb volt, erre gyorsan tudtak reagálni egyes lápréti, üde réti

fajok, így például a pókbangó állományok mind a monitorozott, mind a további előfordulásain jelentős állomány nagyságot produkáltak.

Jelentős hatású a száraz és üde gyepek esetében is tapasztalható vadkár, mely kora tavaszi, gyepi fajok virágzását, magérlelését hiúsítja meg.

A folyami rák állományok visszaszorulása országos szinten megfigyelhető. Szakirodalmi és terepi adatokat is feldolgozó vizsgálatban (Weiperth et. al, 2020) arra a következtetésre jutottak a szerzők, hogy a folyami rák visszaszorulóban van a Balaton vízgyűjtőjén.

Nagyobb folyóvizeken az egyik legjelentősebb veszélyforrásnak az inváziós halfajokat jelölhetjük meg, melyeknek az őshonos halfaunára gyakorolt negatív hatása közismert. Nagy egyedszámú populációikkal az őshonos fajok életterét csökkentik, továbbá táplálékkonkurenciát jelentenek számukra. Ugyancsak számottevő néhány inváziós halfaj (fekete törpeharcsa, naphal) ikra- és ivadékpusztítása, amivel komoly károkat okoznak az őshonos halfajok ivadékaiban. A széles kárász (*Carassius carassius*) visszaszorulása valószínűsíthetően az ezüstkárász (*Carassius gibelio*) gradációjával hozható összefüggésbe. A természetes halközösségeket a kisebb vízfolyások kiszáradása is veszélyezteti.

2023-ban a megelőző évek száraz és extrém csapadékhiányos időjárásának vége szakadt, ami segítette a vízhez kötődő fajok fészkelő állományainak regenerálódását. A gémtelpek állományának csökkenése megállt pl. a nagy kócsag (*Ardea alba*) esetében. A Balatonban magasan tartott vízszint miatt a déli parton egy, az északi parton 7 nagy kócsag (*Egretta alba*) telep továbbra is megtalálható parti nádasban.

A több éve a Marcal-medencében költő daru (*Grus grus*) pár ez évben is sikeresen nevelt fel egy fiókát. Ugyanakkor új pár jelenlétét (és sikeres költését) tapasztaltuk a Válicka mentén (2 fióka). Működési területünk jelenleg a kerecsen sólyom (*Falco cerrug*), idén is két pár volt az állományuk (Mezőföld), melyből az egyik sikeresen repített fiókákat.

A 2022-es évben a költési és diszperziós időszakban jelentkező aszály következtében a nádi és nádton fészkelő énekesmadarak költési, táplálkozó, illetve vedlő területei beszűkültek országosan, különösen igaz ez a fülemülesitkére (*Acrocephalus melanopogon*) mely a vízben álló nádas komplex táplálék bázisát preferálja a vedlési és vonulási időszak során. Sok esetben a 2023-as év csapadékos időjárása sem tudta ezt ellensúlyozni, így a fülemülesitke főbb magyarországi költő és vedlőterületein fellépő vízhiány következtében a Kis-Balaton (és valószínűleg a Balaton) nádasai továbbra is kiemelt jelentőségűnek mutatkoztak a 2023-es év vonulási időszaka során (és feltehetően költési időszakban is).

A magas patogenitású madárinfluenzával kapcsolatos járvány az Igazgatóság működési területét is érintette. Ennek folyamányaként nagyszámú dankasirály, és küszvágócsér pusztult el; az év vége felé több tucat bütykös hattyú teteme került elő a Marcal-mentén.

Az Igazgatóság működési területén tovább folytatódott a pontszerű veszélyes áramhálózati elemek madárbaráttá alakítása. Területükön több idegen tulajdonú (nem a hálózati engedélyes tulajdonában lévő) hálózat található, ezek esetében nagyon nehéz madárbarát átalakítások megvalósítása. Egy ilyen szakaszon (Öcs közelében) sikerült – utólagos szigetelések alkalmazásával) egy másfél kilométeres veszélyes szakaszt biztonságosabbá tenni.

Természetes ürgeállományaink a legjelentősebbek közé tartoznak, különösen azért, mert a működési területünkön az élőhelyi lehetőségeknek megfelelően még több helyen működik hajtásos birka legeltetés. Ez a típusú területkezelés az alapja annak, hogy a fajra jellemző metapopulációs élőhelyhasználati mód fennmaradjon. Az országos állományok szigetszerű élőhelyszerkezetük miatt (pl. repterek) többnyire nem követhetik ezt a fajra jellemző populációs dinamizmust. A legnagyobb ürgeállományunk (Szentkirályszabadja Reptér) védelme az információink szerint átalakulóban lévő tulajdonosi viszonyok miatt nem optimális. Ennek ellenére sikerült megtartani, jobb irányba elmozdítani a terület kezelési intenzitását. Összességében az ürge élőhelyek minősége a faj számára megfelelő állapotban vannak. Telepített ürgeállományaink állapotát évenként több alkalommal ellenőrizzük és kitorék szinten is felmérjük (Tihany, Pécsely, Várpalota, Nyirád).

Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenységek

Az inváziós fajok terjedése hazai szinten a természeti környezetet érintő egyik legjelentősebb veszélyeztető tényező. Az idegenhonos fajok döntő többségére az Igazgatóság területén szórvány előfordulások jellemzőek, ugyanakkor egy kis hányaduk jelentős területeket tudott elfoglalni (pl. aranyvessző fajok, zöld juhar, mirigyes bálványfa, cserjés gyalogakác) vagy esetenként terjedőben van (óriáskeserű fajok, közönséges selyemkóró...).

A közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*) Veszprém vármegyében is egyre több előfordulási helyen jelent meg, míg a Mura mentén igen jelentősnek mondható bíbor nebáncsvirág (*Impatiens glandulifera*) Veszprém vármegyében is terjed. 2023-ban intenzívebb terjedését figyeltük meg az idegenhonos, inváziós nutriának (*Myocastor coypus*); a Balatonnál, valamint a Marcal mellől is kerültek elő példányok, valamint lakossági észleléseket is kaptunk.

Az Igazgatóság természetvédelmi célú kezelési munkák során inváziós növényfajok visszaszorítását célzó tevékenységet is folytat. A saját vagyionkezelésű területeken, Natura 2000 területeken (részben pályázati forrásból) Igazgatóságunk munkatársai élőhelykezelési, helyreállítási és fenntartási munkákat végeznek, mely az inváziós fajok visszaszorítását is érinti. Jelentős problémát okoz az aranyvessző (*Solidago* spp.) előfordulása, terjedése, mely ellen mechanikai irtást (nyár végi kaszálást, vegetációs időn kívül szárazúást) alkalmaznak, mely a beavatkozások alapvetően élőhelyfenntartó kezelések, de hozzájárulnak az inváziós fajok visszaszorításhoz is.

2023-ban a közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*) ellen történtek pontszerű vegyszeres beavatkozások Tihany, Káli-medence és a Kis-Balaton területén.

A mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*) visszaszorítását részben pályázati forrásból a Tihanyi-félszigeten és környékén törzsinjektálás, kéregkenés és/ vagy sarjhajtások pontkezelésének módszerével végeztük.

VI. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatói rendszer átalakítása, a Kormány döntés értelmében 2016-tól megkezdődött. A rendszer átalakításának központi eleme a közszolgáltatás állami koordinálásának bevezetése, állami koordináló szerv létrehozásával. Hulladékgazdálkodási Régió kijelölésre került.

Veszprém vármegye kommunális hulladékártalmatlanításában 4 hulladékgazdálkodási nagytérsegi társulás vesz részt.

- *Észak-Balatonai Térség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás (Veszprém megye területének ¾ lefedi)*
- *A Győr Nagytérsegi Önkormányzati Hulladékgazdálkodási Társulás*
- *Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás*
- *Dél-Balatonai Regionális Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás*

Vármegyénkben található egyes kategóriáknak megfelelő hulladéklerakók elhelyezkedését (településenként), valamint az engedélyezett összes kapacitást az alábbi táblázatok mutatják be. (A lerakásra engedélyezett összes kapacitás adat a létesítmény engedélyében meghatározott összes engedélyezett kapacitás, míg a táblázatok utolsó oszlopában szereplő adat a 2018. december 31-ig kiépített és még rendelkezésre álló szabad kapacitás mértékét mutatja.)

Szervetlen, nem veszélyes hulladék lerakására szolgáló hulladéklerakók

A lerakó elhelyezkedése (település)	Lerakásra engedélyezett összes kapacitás (m3)	2018. december 31-i állapot szerinti kiépített szabad kapacitás (m3)
Ajka	11 919 997	1 024 665

Vegyes összetételű, nem veszélyes hulladék lerakására szolgáló hulladéklerakók

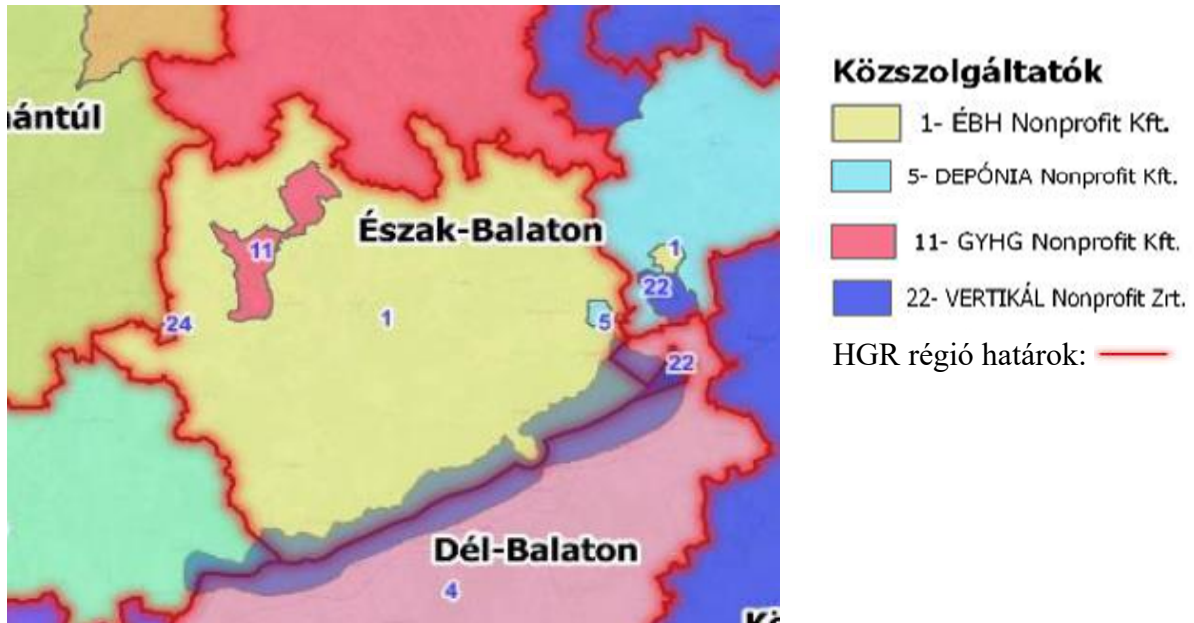
A lerakó elhelyezkedése (település)	Lerakásra engedélyezett összes kapacitás (m3)	2018. december 31-i állapot szerinti kiépített szabad kapacitás (m3)
Királyszentistván	536 321	500 423
Várpalota	630 433	82 325
Zalahaláp	95 000	44 080

Veszélyes hulladék lerakására szolgáló hulladéklerakók

A lerakó elhelyezkedése (település)	Lerakásra engedélyezett összes kapacitás (m3)	2018. december 31-i állapot szerinti kiépített szabad kapacitás (m3)
Várpalota	17 500	1 557

forrás: Országos Hulladékgazdálkodási Terv 2021-2027

HGR régiók és a közszolgáltatók területi lefedettsége 2019-ben:

forrás: Országos Hulladékgazdálkodási Közszolgáltatási Terv 2021

A hulladékszállítás adatai, valamint a hulladékok hasznosítása és ártalmatlanítása Veszprém vármegyében

Megnevezés	2021	2022
Hulladékgyűjtésbe bevont település (db)	217	217
Lakosságtól hagyományos módon elszállított hulladék mennyisége (t)	74 642	73 299
Lakosságtól elkülönített gyűjtéssel elszállított hulladék mennyisége (t)	8 203	9 358
Energiahasznosítással történő égetéssel hasznosított hulladék mennyisége (t)	1028	1170
Energiahasznosítás nélküli égetéssel hasznosított hulladék mennyisége (t)	1,8	34,2
Újrafeldolgozással hasznosított hulladék mennyisége (t)	72 946	68 762
Az újrafeldolgozott hulladékból komposztálással hasznosított hulladék mennyisége (t)	4 008	4 480
Műszaki védelemmel ellátott lerakókban elhelyezett szilárd hulladék mennyisége (t)	46 958	47 746
Egyéb hulladékkezelés maradványaként ártalmatlanított települési szilárd hulladék mennyisége (t)	1 219	1 369
Összes hasznosított és ártalmatlanított hulladék mennyisége (t)	120 934	117 713

Forrás: KSH (a 2023. évi adatok még nem állnak rendelkezésre)

Hulladékgazdálkodási rendszer átalakítása:

Veszprém vármegye kommunális hulladékának ártalmatlanításában négy hulladékgazdálkodási nagytársulási társulás vesz részt, és négy közszolgáltató végzi a hulladékkezelési feladatokat.

2023. július 1-jétől megszűnt az önkormányzatok hulladékgazdálkodási alapfeladata, ezt a **koncessziós társaság** vette át. A jelenlegi közszolgáltató cégek a MOHU Zrt. **alvállalkozóiként** látják el a hulladékgazdálkodási feladatokat. A MOHU által közülük kiválasztott régiókoordinátorok és közreműködő alvállalkozók feladata, hogy a koncessziós társaság irányításával, az általa meghatározott módon, az uniós és hazai szabályoknak megfelelően, előkezelésre minél alkalmasabb módon gyűjtsék a hulladékot, amely ezt követően újrafeldolgozásra kerülhet.

Észak-Balatonai Térség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás
A hatályos Közszolgáltatási Szerződés keretei között a Társulás teljes közszolgáltatási területére vonatkozóan, a hulladékgazdálkodási közszolgáltatónak az ÉBH **Észak-Balatonai Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft-t** tekintik. A közszolgáltatási feladat ellátásában a Közszolgáltatási Szerződésben foglalt feladatmegosztás szerint az „AVAR AJKA” Városgazdálkodási és Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft., a Balatonalmádi Kommunális és Szolgáltató Nonprofit Kft., a Balatonfüredi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft., a KÖZSZOLG Pápai Köztisztasági és Szolgáltató Nonprofit Kft., az NHSZ Tapolca Nonprofit Kft. és a "VHK" Veszprémi Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft. közreműködőként vesz részt.

Az Észak-Balatonai Térség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás 2023. évi tevékenysége a társulási beszámoló alapján

I. Az Észak-Balatonai Térség Regionális Települési Szilárdhulladék-kezelési Rendszer projekt keretében megvalósított létesítmények, beszerzett eszközök üzemeltetése, a közszolgáltatás fenntartás

A Királyszentistváni Regionális Hulladékkezelő Központban az üzemeltetés 2023. évben a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Veszprémi Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály által 2017. januárban kiadott és azt követően többször módosított Egységes Környezethasználati Engedélyben foglaltaknak megfelelően folyt.

A projektekből beszerzett eszközöket, megvalósított létesítményeket az Üzemeltető a vonatkozó hulladékgazdálkodási engedélyekben foglaltak szerint, a projektcéloknak megfelelően használja.

A királyszentistváni központi telep üzemeltetésével kapcsolatos történések:

Az Észak-Balatonai Térség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás tulajdonát képező, az ÉBH Észak-Balatonai Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. üzemeltetésében az Észak-Balatonai Hulladékgazdálkodási Rendszer központi telephelyeként működő Királyszentistváni telep üzemeltetését az üzemeltető, ÉBH Nonprofit Kft-t a beszámolási időszakban is a Társulási Tanács és a környezetvédelmi hatóság hozzájárulásával, a környezeti hatás csökkentése érdekében végrehajtott technológiai módosításokat tartalmazó üzem szerint végezte.

A királyszentistváni telepen a szaghatás megelőzésére tett korábbi intézkedéseket az üzemeltető fenntartotta. A 2023-as évben szaghatás jelzések minimális számban voltak.

Ezzel együtt továbbra is szükségesnek tartják azokat a fejlesztéseket, amiket a királyszentistváni telepen a KEHOP-3.2.1-15-2017-00014 azonosítószámú projekt keretében terveznek megvalósítani.

A korábbi intézkedések fenntartásával és a szükséges fejlesztések megvalósulásával a telep működésének környező településeken élő lakosokat zavaró hatásai minimalizálhatók.

II. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás biztosításával kapcsolatos történések, feladatok

2023. július 1-ét követően a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt-vel, mint Koncessziós társasággal való együttműködés előkészítésével kapcsolatos történések

A Magyar Állam a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény („Ht.”) 53/A. § alapján az állami hulladékgazdálkodási közfeladat gyakorlójának jogát koncesszióba adta az erre a célra alapított, Magyarországon bejegyzett és működő Koncessziós Társaságnak, mely a Hulladékkoncessziós Szerződés alapján jogosult a hulladékgazdálkodási közfeladat ellátásába alvállalkozót bevonni.

Miután a koncessziós eljárás lefolytatását követően ismertté vált, hogy a Koncessziós Társaság fogja 2023. július 1-től ellátni a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási feladatokat, a koncesszor illetékesei tájékoztatót tartottak külön a közszolgáltatóknak és az önkormányzatoknak, önkormányzati társulásoknak.

A hulladékgazdálkodási célból igénybe vett és a koncesszióban igénybe vehető eszközök, létesítmények döntő többsége társulási tulajdonban van, melyek a közszolgáltatási szerződés szerint üzemeltetésre kerültek átadásra a Közszolgáltatónak. A Ht. 92/H. § (4) bekezdésének rendelkezése szerint a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződések a törvény erejénél fogva 2023. június 30. napján megszűntek.

A koncesszori tájékoztató azt tartalmazta, hogy a használati felhatalmazások, szerződések nem feltétlenül szűnnek meg a törvény erejénél fogva 2023. június 30-án úgy, mint a közszolgáltatási szerződések. Amennyiben az addigi, Jogszerű Használatot Biztosító Szerződés közszolgáltatási szerződésként jött létre, akkor a közszolgáltatásra vonatkozó rendelkezések a szerződésből törölendők, a létesítmények, eszközök használatára vonatkozó rendelkezések hatályban maradásának azonban nincs akadálya. A fentieknek megfelelően átdolgozott szerződés biztosítja az ÉBH Nonprofit Kft-nek átadott eszközök jogszerű használatát.

A MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. a fenti jogosultság alapján a létesítmények (királyszentistváni kezelőmű, átrakók, válogatók, hulladékudvarok) üzemeltetésére vonatkozóan 2025. december 31-ig szóló szerződést kötött az ÉBH Nonprofit Kft-vel.

Az Észak-Balatoni Rendszerben az ÉBH Nonprofit Kft. mellett a létesítmények üzemeltetésében közreműködőként részt vesz a VHK Nonprofit Kft., az NHSZ Tapolca Nonprofit Kft., az Avar Ajka Nonprofit Kft. és a KÖZSZOLG Nonprofit Kft.

2023. július 1-től a törvényi változás következtében a hulladékgazdálkodás, mint önkormányzati kötelező közfeladat megszűnik, így az erre vonatkozó szabályozási felhatalmazás megszűnik. Szükségessé válik a vonatkozó önkormányzati rendeletek hatályon kívül helyezése.

III. Az Észak-Balaton Térség Települési Szilárdhulladék-kezelési Rendszer működési területén lévő 33 db települési szilárdhulladék-lerakó rekultivációjának megvalósítása II. forduló projekt fenntartási időszak vége, zárófenntartási jelentés benyújtása

A projekt 5. számú, egyben záró fenntartási jelentését az Önkormányzatok által szolgáltatott adatok alapján elkészítették és az Irányító Hatóságnak megküldték.

A fenntartási időszak záró időpontja: 2021. április 15.

Az IH a projektfenntartási jelentést 2021. május 6-án elfogadta.

Ezzel az érintettek fenntartási kötelezettsége a projekttel kapcsolatban megszűnt. A környezetvédelmi hatóság által kiadott határozatokban foglalt kötelezettségeket, továbbra is teljesíteni kell a határozat előírásai szerint.

VII. ZAJVÉDELEM

Környezetünkben számos zajforrás működik, ami zavarja mindennapi tevékenységünket, nyugodt pihenésünket. Ezek egy része csak átmenetileg és néhány embernek okoz kellemetlenséget, más részük azonban tartósan és nagy területen terheli a környezetet.

Az elemzések szerint a közutak és a vasútvonalak jelentős zajterhelést okoznak, mely különösen az éjszakai időszakban zavaró. A 8-as számú főút fejlesztése során, a 2015. óta átadott szakaszok települések felőli oldalán zajárnyékoló falak létesültek. További törekvés az elkerülő utak építésével a települést érő zaj csökkentése.

Kedvezőbb azoknak a településeknek a helyzete, ahol a domborzati adottságok lehetővé tették, hogy a közlekedési utak viszonylag rövid szakaszon haladjanak át a településeken. A legjobb azon települések helyzete, melyeket a főút vonal elkerül, ahhoz csak gyűjtőúttal csatlakoznak. Az alacsonyabb rendű közutak, vasútvonalak, a kis lélekszámú településeket összekötő útvonalak általában kis forgalmúak, zajproblémát nem okoznak. A közlekedési eredetű zaj csökkentésében fontos szerepe van a településrendezési eszközöknek is.

Az ipari zajvédelmi követelmények betartatásának ellenőrzése a területileg illetékes környezetvédelmi hatóság feladata.

Várpalota térségében a nagy zajhatással járó katonai hadgyakorlat időpontjairól a lakosságot előzetesen tájékoztatják. A térségben, az időszakonként jelentkező erőteljes zajhatásokkal a jövőben is számolni kell.

A kulturális, szórakoztató, vendéglátó, sport-, reklámcélú, közösségi, továbbá minden hangosítást igénylő rendezvény és egyéb helyhez kötött zajforrásból származó zajterhelés jellegükből adódóan közvetlen környezetünket terhelik. Különös zajterhelést jelentenek a térségben az éves szinten megrendezésre kerülő szabadtéri zenei rendezvények, melyek néha lakossági panaszok kiinduló okai.

A településeken, a lakosság számára veszélyes vagy károsító zajterhelések csökkentését aktív vagy passzív módon, különböző műszaki megoldással, adminisztratív eszközzel, illetve ezek kombinált alkalmazásával lehet biztosítani. Új létesítmények esetében, rendkívüli fontossággal bír a zajvédelmi szempontok figyelembevétele, már a tervezés során. A településrendezés eszközei is hosszú távon determinálják az érintett lakosság zajterhelési viszonyait.

A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 280/2004. (X.20.) Korm. rendelet 1. § (3)

szerint, a 100 ezer főnél magasabb lakosságszámú települések rendelkeznek stratégiai zajtérképpel, mely feladatot a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. látja el. Ezért Veszprémre vonatkozóan nincs a zajvédelemmel kapcsolatosan hozzáférhető, egységesen nyilvántartott adat. A zajvédelem általánosságai mondhatók el, a környezeti zaj kezelése nem kizárólag a zaj csökkentését, hanem eloszlásának kedvező változtatását (pl. kevesebb érintett lakó), valamint a még háborítatlan területek nyugalmanak megőrzését is jelenti.

A zajvédelmi intézkedések ennek megfelelően alakulnak (a zajvédelmi intézkedési terv készítésére kötelezett nagyvárosok számára a dokumentum kidolgozása során főbb jellemző tartalom, mely általánosságban is érvényes):

Forgalomtechnikai beavatkozások (pl.: belvárosi forgalomcsillapítás, „tempo30” övezetek, zöldhullám kialakítása, teherforgalom korlátozása, elkerülő út építése); A kerékpárút hálózat fejlesztése; zöldfelületek növelése, megújítása, fejlesztése; Közösségi közlekedés vonzóvá tétele (pl.: járműpark fejlesztése, kombinált városi közlekedési mód kialakítása, előnyben részesítése a városi forgalomban); zajvédő falak építése; Útburkolat javítások, útfelújítások; Településszerkezeti terv zajvédelmi szempontok szerinti felülvizsgálata; A parkolási rendszer fejlesztése ; Passzív védelem (pl.: védett épületek akusztikai megerősítése, nyílászárók cseréje); A környezeti szemlélet alakítása (képzések, tájékoztatók, oktatás-nevelés); Monitoringhálózat telepítése, üzemben tartása, lakossági tájékoztatás; Csendes (fokozottan védett) területek kijelölése.

VIII. KATASZTRÓFAVÉDELEM, KÖRNYEZETBIZTONSÁG

Katasztrófavédelem, környezetbiztonság

A Veszprém Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság tájékoztatása alapján:

A Veszprém Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (a továbbiakban: Veszprém MKI) a Veszprém Megyei Környezetvédelmi Program (a továbbiakban: program) célkitűzéseit figyelembevéve, az elmúlt évekhez hasonlóan a megújuló energiafelhasználás fokozása terén hajtott végre fejlesztéseket. Továbbra is kiemelt figyelmet fordítanak az épített környezet káros befolyásoló tényezőinek, kedvezőtlen hatásainak minimalizálására. Céljuk továbbra is a takarékos gazdálkodás kivitelezése mellett, a környezetszennyezés megelőzése, a megújuló energiafelhasználás növelése, a fenntartható használat megvalósítása.

Ennek keretében a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság 2023. évi maradványforrás keretének terhére a Balatonfüzfői és a Pétfürdői Hivatásos Tűzoltó-parancsnokságok épületeinek tetőszigetelés felújítása valósult meg összesen 5.142.766,- Ft értékben.

A Pápai Hivatásos Tűzoltó-parancsnokság épületének „A katasztrófavédelmi ingatlanok energetikai beruházásai című és KEHOP-6.2.1-23-2023-00008” azonosító számú projekt keretében elvégzett energiahatékonysági korszerűsítése 2023 novemberében zárult le. A megvalósult projekt a Magyar Állam támogatásával, a Széchenyi 2020 program keretében vissza nem térítendő, 100 százalékos finanszírozású támogatásból történt meg.

A projekt hosszú távú célja a fosszilis energiaforrások használatának csökkentése, a megújuló

energiaforrások felhasználási mértékének növelése, a környezeti terhelés csökkentése, a környezeti szempontok érvényesítése, valamint a környezeti tudat formálása. A projekt lehetővé tette egyéb mellett a tetőszerkezet és a homlokzatok hőszigetelésének megújítását, a külső nyílászárók cseréjét, valamint a fűtési rendszer korszerűsítését, továbbá árnyékolók beépítését. A pápai épület tetejére napelemes rendszert telepítettek, amely a melegvízellátás mellett a fűtési rendszert is támogatja. A beruházás összesen bruttó 240.384.330,- Ft-ba került.

A fentiekén kívül a Veszprém VMKI gépjárműállományában üzemelő 2 db elektromos személygépkocsi tekintetében a munkatevékenységük szervezésével továbbra is törekedtek az elektromos gépjárművek hatékonyabb kihasználtságára. A járművek 2023. évi összesített futásteljesítménye ennek következtében - az elmúlt évekhez hasonlóan - meghaladta a 40.000 kilométert.

A fejlesztések, a programon belül alapvetően az erőforrás-takarékosság és hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése célcsoporthoz illeszkedve valósultak meg.

Iparbiztonság

A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság honlapja alapján:

A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság egyik jelentős projektje keretében, (előre meghatározott) alsó és felső küszöbértékű veszélyes vegyi ipari üzemek körzetében, országos kiterjedésű, magas rendelkezésre állású, redundánsan működő adatátviteli hálózatra épülő meteorológiai és vegyi monitoring, valamint lakossági riasztó (Monitoring és Lakossági Riasztó - MoLaRi) rendszert telepített.

Jelenleg éles üzemben Veszprém vármegyében az alábbi szegmensek működnek:

- Várpalota
- Gógánfa
- Ukk
- Berhida
- Pétfürdő

összesen 52 riasztó végponttal.

A MoLaRi-rendszer megvalósulásával az alábbi eredmények valósultak meg:

- A veszélyes üzemek környezetében élő lakosság nagyobb biztonságban élhet,
- A külső védelmi tervekben, illetve a települési veszélyelhárítási tervekben a súlyos ipari balesetekkel kapcsolatos lakosságvédelmi döntések, intézkedések a rendszer működése esetén lényegesen rövidebb idő alatt hozhatók meg, ezáltal az emberi életben és egészségben okozott károk kockázata csökken,
- A veszélyhelyzet kezelésében résztvevő (hivatásos szervek) megalapozott döntéshozatalát segíti elő.

ÖSSZEFOGLALÓ

A 2023. november 23-ig irányadónak tekintett Veszprém Megye Környezetvédelmi Programja 2018-2022 dokumentumban szereplő vármegyei célkitűzések teljesülésének bemutatása a gazdaság, a társadalom és a természeti környezet rendszereiben.

A célkitűzésekhez rendelt programok:

Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása

Levegőminőség javítása

A levegő minősége a településeken tovább javult az utóbbi években az ipari technológiaváltás, a kevesebb károsanyag-kibocsátó járművek elterjedése, valamint az elektromos járművek megjelenése következtében. A közúti fejlesztések során forgalomcsökkentő intézkedésekkel és elkerülő utak építésével került csökkentésre a levegő szennyezés. A megújuló energiaforrások hasznosítása terén, a lakossági napelemrendszer és befektetői kiserőművi fotovoltaikus napenergia hasznosítás már jelentős Veszprém vármegyében. Az allergén gyomnövények gyérítése terén javulás tapasztalható az ismeretterjesztés és a hatósági intézkedések együttes eredményeként. Több város esetén a mért nitrogén-dioxid szennyezettség értékei növekedést mutattak. Aggodalomra adhat okot az energiaárak növekedése következtében újra előtérbe kerülő szilárd tüzelőanyaggal történő fűtés.

Zajterhelés csökkentése

A vármegye környezeti zajhelyzetét döntő módon a közlekedés határozza meg. A közúti fejlesztések során a települések környezetében, azok védelmére zajárnyékoló falak létesültek. Az üzemi vagy szolgáltató jellegű létesítmények zaja lokálisan hat, általában csak a közvetlen környezetben érzékelhető, vagy okoz problémát. Településrendezési tervek véleményezése során, a közutak mellé és az iparterületek köré többszintű növényzetből álló védőerdősáv létesítését szorgalmazzuk a zaj árnyékolás céljából. Új létesítmények esetében rendkívüli fontossággal bír a zajvédelmi szempontok figyelembevétele már a tervezés során.

Ivóvízminőség és egészség

Veszprém vármegye területén a települések közművesítettek, vezetékes ivóvíz ellátottság 100%-os, az ivóvízellátás problémamentes. Az ivóvíz szolgáltatók megfelelő minőségű vizet szolgáltatnak, melynek hatósági ellenőrzése folyamatos.

A vízbázisok minden évben teljes körű ellenőrzés alá kerülnek, - technológia, karbantartások, vízminőség védelem, helyszíni ellenőrzések, vizsgálatok – melynek alapján elmondható, hogy azok műszaki állapota megfelelő, a belső védőterületek rendezettek. Az üzemeltetők az esetleges közegészségügyi kockázatot jelentő paraméter(ek) észlelése során azonnal megkezdték a beavatkozást.

Annak érdekében, hogy a jó minőségű ivóvíz fenntartható módon folyamatosan rendelkezésre álljon, az előregedett közüzemi vízvezetékrendszer jelentős részének mielőbbi felújítására, fejlesztésére lenne szükség.

Szennyvízelvezetés és –tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítás

Az egy kilométer ivóvízhálózatra jutó szennyvízcsatorna-hálózat hossz közti különbség csökkenő tendenciát mutat. Veszprém vármegyében a szolgáltatott ivóvíz 84%-a szennyvízcsatorna hálózattal összegyűjtésre és megtisztításra kerül. A tisztítótelepi szennyvíziszapok elsősorban a meddőhányók rekultivációjánál hasznosulnak a vármegyében. A közüzemi szennyvízelvezető hálózattal még nem rendelkező települések önkormányzatai a hiányosság megszüntetésére törekszenek.

Környezet és egészség

A fürdővizek minőségét a hatóságok rendszeresen ellenőrzik. A hirtelen fellépő, nagy intenzitású esők erősen megterhelték a kis átlagos vízhozamú Balatonba ömlő patakmedreket. A strandok vízminőségére ez kedvezőtlen hatást gyakorol, mert a bemosódó hordalékkal szerves anyagok és növényi tápanyagok mellett szerves és szervetlen mikroszennyezők is megjelentek a tóban. Veszprém vármegye strandjait a cianobaktérium-burjánzás kis területen érintette, de a határértéket 2023-ban sehol nem lépte át.

Zöldfelületek védelme

A vármegyei önkormányzat önként vállalt feladata, a „A tiszta és virágos Veszprém vármegyéért” közterület szépítési verseny program lebonyolítása. A verseny célkitűzése többek között a települési zöldterületek gondos ápolásának elősegítése, jó példák bemutatása. A program 2023-ban is sikeres volt a települési önkormányzatok körében, 56 település jelentkezett a versenyre. Az a település, amely egymás utáni 3 évben kiváló minőségben részesült, elnyeri a Veszprém Vármegye Virágos Települése címet.

Kémiai biztonság

A környezetbiztonság feltételei javultak, a Veszprém Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság többek között kidolgozta az iparbiztonság és a veszélyes anyag szállítás védelmi intézkedéseit, melyek aktualizálásáról folyamatosan gondoskodik.

Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata

A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem

Az élővilág célcsoportához tartozó tevékenység a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság aktív közreműködése és ellenőrzése által biztosítva van. A természet és tájvédelem terén a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság nyertes pályázatok útján, több évre szóló jelentős projektek megvalósítását fejezte be, illetve kezd meg újakat.

Talajok védelme és fenntartható használata

A föld- és talajvédelem elősegítésére Veszprém vármegyében Talajvédelmi Információs és Monitoring rendszer működik. A vizsgálatok megállapították, hogy a talajok szennyezettsége, sehol nem érte el a megengedett határértéket. A szennyvíziszapok és a hígtrágya mezőgazdasági területeken történő elhelyezése hatóság által ellenőrzött módon történik. A hígtrágya felhasználása során káros tápanyag-feldúsulás nem alakult ki a területen. A környezetkímélő mezőgazdasági termelési módszerek közül a biotermékek előállítására és az ökoturizmus is terjedőben van.

Vizeink védelme és fenntartható használata

Veszprém vármegyében 2023. évben négy esetben került elrendelésre vízkárelhárítási készüeltség.

A Dunántúli-középhegységi karsztvízszint emelkedése, több Veszprém vármegyei települést érint, a vízügyi szervezetek részéről megkezdődött a megoldási javaslatokat célzó projekt kidolgozása.

A Balaton vízszint szabályozásának hatósági eljárása lezárult, ennek hatására a Balaton maximális vízállása magasabban került megállapításra, mely jelentős vízkészlet visszatartást, azonban számos ökológiai kihívást is eredményez.

Csapadékvíz elvezetéssel kapcsolatosan fontos prioritást kapott, mind a gyakorlatban mind a pályázati konstrukciókban a kék-zöld infrastruktúra hálózatok építésének ösztönzése.

Környezeti kármegelőzés és kárelhárítás, környezeti kármentesítés

A vármegyében több helyszínen megtörtént, illetve befejezés előtt áll az ipari tevékenységből visszamaradt környezeti károk felszámolása. Bányászati tevékenységgel kapcsolatos környezetvédelmi károkozásról nem érkezett bejelentés. A bányák bezárása hatósági engedélyek alapján, ellenőrzött módon történik. Felszínmozgásos jelenségről bejelentés nem történt.

Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése

A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése

A környezetvédelmet felvállaló civil szervezetek tevékenysége által, a vásárlói tudatosság erősödése révén előtérbe kerül a takarékos háztartási fogyasztás és a környezetkímélő termékek használata. Az elmúlt évben a pandémia által a fogyasztási szokások is változtak, melynek pozitív (pl. konyha-kert művelés), de negatív (pl. túlvásárlás, több háztartási hulladék) hatása is volt a környezetre.

Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenységet az egész ország területén 2023. július 1-étől a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. végzi. A hulladékgyűjtésben, szállításban és a létesítmények üzemeltetésében közreműködőként vesz részt több önkormányzati cég.

Az elhagyott hulladék felszámolására, valamint a közterület tisztán tartására vonatkozó rendeletalkotási jogkör továbbra is önkormányzati feladat maradt.

Házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés a vármegye településein bevezetésre került. A korábbi, a környezeti elemeket veszélyeztető felhagyott lerakók rekultivációja, szükség esetén kármentesítése befejeződött. Továbbra is jelentős környezetszennyezés az illegális hulladéklerakás.

A királyszentistváni központi telep üzemeltetési rendjében módosítás történt, mely változtatás a szaghatás csökkenését eredményezte.

A közüzemi szennyvízelvezetéssel nem rendelkező lakóingatlanok vonatkozásában a települési önkormányzatok rendeletben szabályozták a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó kötelezően igénybeveendő közszolgáltatást.

Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

A Veszprém vármegyében található intézmények döntő részénél megtörtént vagy folyamatban van az energetikai korszerűsítés, mely kiterjedt a fűtési rendszer megújítására, a hőszigetelés növelésére és több esetben a megújuló energiatermelés kiépítésére.

Az agrárgazdaság környezeti aspektusai

Előtérbe kerül a környezetkímélő mezőgazdasági tevékenység, mely által a mezőgazdasági hulladék is csökken. A biogazdálkodás elterjedésével a vegyszerhasználat minimalizálható, ugyanakkor a talaj védelme érdekében a kisebb, különböző növénykultúrákat tartalmazó parcellák alkalmazása és vegetációs időszakon kívül talajtakaró növények telepítése javasolt. A nagygépek használata talajtömörítő hatású, rontja a talaj szerkezetét, a talajnedvesség mozgása lelassul, mely kedvez a belvíz kialakulásának.

Az erdőgazdálkodás környezeti aspektusai

Veszprém vármegye erdősültsége országosan is kiemelkedő mértékű, mely évről évre lassan nő. A vágásos üzemmódon kívül, terjedőben vannak a folyamatos erdőborítást szolgáló egyéb üzemmódok is. Az aszályos időjárás következtében több esetben fordult elő erdőpusztulás.

Az elpusztult faállomány helyén, őshonos hazai fafajokkal folyamatosan végzik az erdők felújítását. Fontos kiemelni, hogy a klímaváltozás hatására az egyes fafajok határ termőhelyein különböző mértékű átrendeződés mutatkozik, ami az erdőgazdálkodók részére új típusú kihívást jelent.

Az ásványkincsekkel való gazdálkodás környezeti szempontjai

Veszprém vármegye ásványkincsei első sorban a dolomit, mészkő, márga, tufa és a bazalt. Az ásványi nyersanyagok kitermelése és hasznosítása szigorú hatósági felügyelet mellett történik.

Közlekedés és környezet

Több helyszínen is folyamatban van a Veszprém vármegyei főutak, külön szintű csomópontok és térségi jelentőségű mellékutak építése, korszerűsítése. A fejlesztések jelentősen elősegítik a közlekedésből származó környezetterhelés csökkentését. A vármegye számos területén a mellékutak egyes szakaszai új aszfaltburkolatot kaptak. Ugyancsak több település belterületi szakaszain megújult az állami és önkormányzati kezelésű közutak burkolata.

Turizmus - ökoturizmus

A gazdag természeti kincsekre épülő ökoturizmus elsődleges szereplője a Balaton-felvidéki Nemzeti Park, folyamatos programkínálatával, minőségi bemutatóhelyeivel és látogatóközpontjaival. A legtöbb település fejlesztési tervében megjelenik az ökoturizmus egy vagy több formája (gyógy-, vallási-, ifjúsági-, lovas-, vadász-, falusi-, kerékpáros-, természetjáró-, vízi turizmus), melyekre építve a közös fellépés, programcsomagok kínálata jelenthet versenyelőnyt. Az elmúlt évben, a pandémia időszakában felértékelődött az ökoturizmus jelenléte a turisták célpontválasztásában. Az Aktív és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ térségi aktív- és ökoturisztikai stratégiák kidolgozásával segíti az érintetteket.

Az éves beszámoló elkészítésének lezárása: Veszprém, 2024. április 26.